

Nya Åland

15 OKTOBER 2008 NR 241 PRIS 1,20 €

Apollo 3 i Super 8

NYHETER. Maskinmästaren **Carl-Johan Möller** tog med sig en super 8-kamera på jobbet 1978. Snart är det premiär för stumfilmen han gjorde då om livet ombord på kryssningsfärjan Apollo 3.

SIDAN 7

Stora brister kring beslut om näringsrätt

Handelskammaren har synat alla beslut åren 2001-2007

NYHETER. Godtyckliga avslag på ansökningar om tillfällig näringsrätt. Svajig tillämpning av regeln om styrelsesammansättning, 2/3-regeln. Inget stöd i lagen och oklart innehåll gällande kravet på svenskt verksamhetspråk.

Ålands handelskammare radar upp många exempel med udden mot landskapsregeringens – eller egentligen flera regeringars – tillämpning av näringsrättslagstiftningen och jordförvärvslagstiftningen.

I den gedigna utredningen granskas alla näringsrättsbeslut som fattats 2001-2007 och alla jordförvärvsbeslut som fattats 2004-2007.

SIDAN 3

Populärt att planera golfbana på Åland

NYHETER. Inte mindre än 11 golfbanor har planerats på Åland om man går igenom Nya Ålands arkiv.

Foto: JONAS EDSVIK

Av dem har Kastelholm och Eckerö förverkligats, resten har fastnat i bunkern. Oftast har det varit markfrågan som varit svårast, men för några har finansieringen blivit ett problem.

Så golf är en populär sport på Åland, åtminstone när det gäller att planera och projektera.

SIDORNA 4-5

Utländsk arbetskraft blir allt vanligare

NYHETER. Allt fler åländska företag anställer personal utifrån. I vintras ordnade Ålands handelskammare tillsammans med AMS en kurs för företag med utländsk arbetskraft, och då deltog Paf, Air Åland, Godby Shipping, Ålands landsbygdscentrum och Transmar.

–I dagsläget har vi inte så många anställda utifrån, men det är säkert något som blir mer aktuellt framöver. Det råder brist på arbetskraft lokalt, särskilt på chaufförssidan, säger Transmars vd **Kjell Clemes**.

Många åländska företag anlitar redan personal utifrån. Hittills i år har skattebyrån gett ut 880 källskattekort och i fjol gav man ut drygt 920.

SIDORNA 12-13

Utställt. Tovade äpplen av Eva Eriksson på ett trädfat av Sture Ahlström. Foto: JONAS EDSVIK

Åttio år hantverk

KULTUR. Ålands slöjd och konsthantverk fyller 80 år och firar detta genom en stor utställning i Ålands museum. Med finns ett femtiotal aktiva hantverkare. Med finns också arbeten av en hel rad tidigare hantverksverksamma. Och dessutom ett antal tidiga pionjärer.

Nyan har tagit sig en titt på utställningen som har vernissage i kväll.

SIDORNA 10-11

En dag på jobbet. Rättsläkare Antti Jääskeläinen närmar sig 70-årsåldern. I många år har han obducerat ålänningar här i källaren till Ålands central-sjukhus. Med åren säger han att medvetenheten om allas lika värde inför döden har ökat. Också lik ska behandlas med respekt. Foto: ANDREAS DIENERT

Här skärs våra kroppar upp

REPORTAGE. Rättsläkare **Antti Jääskeläinen** har arbetat som obducent på Åland i många år. Omkring 1.200 ålänningar har han satt kniven i.

–Jag arbetar inte för de döda, utan för de

levande, säger han. Min uppgift är att ta reda på sanningen. Hela sanningen.

Alkoholen är rättsmedicinens i särklass största arbetsgivare. Den är inblandad i nästan alla oförklarliga dödsfall.

Tusentals anhöriga har han mött genom åren.

–Skuld och självanklagelser finns i massor. En obduktion som visar att de anhöriga inte kunnat göra något, att de inte hade någon skuld i dödsfallet, kan skänka stor befrielse. SIDORNA 8-9

miljö 2

"Välkomna på världens största rättvisa kafferep!"

HÅLSAR SIV HALLBÄCK.

sport 18

Christa Martin-Sundman finslipar tekniken inför handbollspremiären på söndag.

folk 24

Dagens ålänning **Kati Kenttä** har bott på Åland i sju år, men har ofta hemlängtan.

åland 24 ikväll

I Kolon träffar vi två killar som brinner för gäddflugfiske.

Annika Orre
Epost: annika.orre@nyan.ax
Telefon: 528 450

miljö

De bjuder på världens kafferep

Kafferep med gott samvete. Kaffe med gott samvete, tårta och musik, allt detta är gratis nästa tisdag då Maria Stenroos-Fagerström, Siv Hallbäck och Lisbet Nordlund bjuder inbjuder till rättvist världsrekord.

Hoppas det ska smaka! Ta en påtår till.

Nästa tisdag ska det sättas världsrekord i kafferep, med rättvisemärkt kaffe, bland annat i Mariehamn.

Ett världsrekordförsök i kafferep ska Mariehamns församling tillsammans med Agenda 21 slå den 21 oktober. Då ställer de till med en kaffebjudning i Röda korsgården mellan klockan 14.00 och 15.00.

I hela Finland väntas 50.000 personer – minst – sörpla kaffe just då. Runt 29.000 är redan förhandsanmälda.

Till bjudningen här i Mariehamn behövs ingen förhandsanmälan, berättar vikarierande diakoniarbetaren Siv Hallbäck.

Det finns nu ett stort utbud varor som är märkta med rejäl handel. De uppger ge en god eftersmak.

Vi har tårta till 100 gäster. Kommer det många får vi dela på bitarna.

Rekordet som ska slås sattes i USA i våras, då det hölls ett rättvist kafferep där för 12.158 personer.

Gratis rejält och rättvisemärkt

kaffe är drycken. Till det bjuder ÅCA på tårta.

–Gratis fika brukar locka, vi hoppas många kommer, säger diakonissan Lisbet Nordlund.

Som extra krydda på kaffealaset deltar radiomannen Tom Wiklund som direktsänder i Ålands radio och bjuder på kaffedrinkarnas önskemusik.

Kafferaster

Också på arbetsplatser kan man delta. Det viktiga är att det bjuds rättvisemärkt och det under timmen mellan 14.00 och 15.00.

Anmälan ska göras på telefon 536107 eller via e-post mariehamns.forsamling@evl.fi före klockan 16.00 samma dag. En namnlista på dem som besökt

kaffepausen behövs för att den ska räknas med i statistiken.

Samma kväll gästas Mariehamns stadsbibliotek av Malin Eriksson från nätverket Rena kläder.

Hon berättar då om hur vi som kunder kan förbättra villkoren som dem som syr upp kläder och tillverkar skor i hela världen.

Rejält kaffe

I Sverige kallas det rättvist handel, i Finlands används ofta begreppet Rejäl handel.

Vad det handlar om är följande enligt Maria Stenroos-Fagerström vid Agenda 21:

■ Rättvis handel garanterar att arbetaren verkligen får

skäligt betalt för sitt arbete.

■ En del av inkomsten går till samhällsnyttan, som till skolor i byarna.

■ Barnarbetskraft används inte.

■ Kaffe finns i olika sorter och sammantaget finns nu 600 rejäl handel-produkter av olika slag.

■ Mycket i sortimentet är ekologiskt.

■ Rejäl handel uppger ge gott samvete och god eftersmak.

KIKI ALBERIUS-FORSMAN
kiki@nyan.ax
tfn 528 451

Foto: ERKKI SANTAMALA
erkki.santamala@nyan.ax
tfn 528 470

Miljövänligt vatten på Vikingfartyg

Renat vatten säljs numera i Food Garden-restaurangerna ombord på Viking Lines fartyg.

Vattnet säljs i glasflaskor som visat sig vara populära också som tomma.

Rederiet har tecknat avtal med ett svenskt företag om vattenanläggningar till restaurangerna.

Anläggningarna använder fartygets vatten, filtrerar och kyler ner det till konsumtionstemperatur. Vattnet tappas upp av serveringspersonalen och serveras ur gammaldags halvlitersflaskor med patentkork. Flaskorna återanvänds och vattnet kan fås både med kolsyra och utan.

Miljövänligt

Vattnet säljs till samma pris som det tidigare vattnet i plastflaskor. Det nya vattnet är betydligt miljövänligare än det gamla – transportererna minskas betydligt och man slipper hanteringen av plastflaskor.

–Glasflaskan har redan blivit så populär bland kunderna att de vill köpa hem av dem och använda dem för saft och mjöd. Flaskan tillverkas i Sverige och vi utreder nu möjligheterna att sälja också tomma flaskor, säger informationschef Johanna Boijer-Svahnström.

ANNIKA ORRE

HÖSTNYHETER

Industribyxa 162 PB

I canvasmaterial med borstad insida. Material: 65% Polyester, 35% Bomull Pris: 58,-

Finns i svart och grått

Softshell 569 P Jacka

Varmfodrad, vindtät, vattenavvisnandemed andasfunktion. Material: 96% Polyester, 4% Elastan Pris: Jacka 103,- Byxa 68,-

Mössa 566 A

Halvt fodrad med fleece. Material: 100% Acryl. Pris: 5,80 €

Allvädersjacka 220P

Vatten-, vindtät med andningsförmåga. Vattentäta dragskedjor. Material: 100% Polyester Pearl ribstop. Pris: Jacka 103,- Byxa 64,-

Finns i blågrå och grön

Munkjacka 638 PB

Sweatshirt med huva. Material: 60% Bomull, 40% Polyester. Pris: 43,-

BÅT & FRITIDS VARUHUSET

TRÄDGÅRD • LANTBRUK • FRITID
SKOGBRUK • BÅT • KLÄDER & SKOR
TFN *28 011, BUTIKEN 28 160, TRÄDGÅRD 28 162,
RESERVDELAR 28 161 ÖPPET: VARD. 8-17,
TORS. 8-19, LÖRD. 9-14

www.byggvaruhuset.ax

GOOD LOOKS
WORK WELL!

Brann i fjol. Tidigt på morgonen den 21 maj 2007 brann Cutty Sark i London och fartyget skadades allvarligt. Faksimil ur Nya Åland 22 maj.

Dammsugare bakom Cutty Sark-branden

■ Det var en industridammsugare, som i misstag lämnats på över helgen, som orsakade branden ombord på museifartyget Cutty Sark i fjol.

När branden bröt ut pågick renovering av det över 130 år gamla fartyget vid kaj i London Greenwich.

Svensk sjöfartstidning skriver om brandorsaken och där noteras även att skadorna av branden begränsades till två procent av skeppets ursprungliga konstruktion.

Sedan mitten av 1950-talet har teklippert Cutty Sark varit en av de största turistattraktionerna i London. Skeppet är uppsatt på Unescos världsarvslista. (ab)

Pommern kan få digitalt arkiv

■ Åtgärder som gjorts och bör göras på museifartyget Pommern finns dokumenterade i mappar och anteckningsblock. Men hittills har den informationen inte samlats digitalt i ett lättillgängligt och överskådligt arkiv.

Nu kan det bli ändring på det Pommern-intendenten Bertil Byman har fått i uppdrag av hamn- och räddningsnämnden att utreda om det danska underhållsprogrammet TM Master kan skraddarsys för Pommern. Programmet, som används på cirka 1.200 fartyg, skulle kunna uppdateras av intendenten och av yrkesmän som arbetar ombord.

Bertil Byman berättar att hans föregångare Jyrki Abrahamson dokumenterade mycket av arbetet ombord. Men den informationen finns spridd i cirka 30 mappar och det är inte alltid lätt att hitta det man letar efter.

– Det är speciellt viktigt att sådan information inte försvinner vid generationsväxlingarna ombord.

Programmet kostar 3.125 euro. (pd)

Skadegörelse på Medeltidshuset

■ Någon eller några har under tiden 3-13 oktober krossat fönsterrutor och slagit sönder glasmontrar inne i Medeltidshuset i Jomala Prästgården by. Skadegörelsen är polisanmäld.

Någon gång mellan den 10 och 13 oktober har någon eller några stulit en BMW 318i 2D från parkeringen vid terminalen i Lumparland Långnäs. Bilen har registernummer ÅLA 743. (ao)

ÅAB fick näringsrätt 2004 – andra företag har nekats Många godtyckliga beslut i fall som rör näring och jord

Landskapsregeringen – eller regeringarna – har fattat många godtyckliga beslut i näringsrätts- och jordförvärsärenden under åren som gått.
Det konstaterar Ålands handelskammare som har synat alla beslut i sömmarna.

Heidi Öst

Rapporten offentliggjordes i går. Handelskammarens slutsats är att landskapsregeringens tillämpning av lagstiftningen kan ifrågasättas på flera punkter.

Stora oklarheter råder kring vilka riktlinjer som gäller när någon ansöker om tillfällig näringsrätt. Bland annat ställs kravet att företaget ska verka på svenska, men ingenstans framgår det hur en sökande ska demonstrera sina språkkunskaper, konstaterar vd Daniel Dahlén och tillägger att handelskammaren ser mycket allvarligt på bristerna och kräver att de åtgärdas snarast.

Alla beslut har synats

Den omfattande utredningen har gjorts av högskolepraktikanten Heidi Öst som haft en referensgrupp till sin hjälp. Kartläggningen ska användas i handelskammarens lobbyverksamhet gentemot den parlamentariska kommitté som just nu grunnar på de här frågorna.

Alla landskapsregeringens näringsrättsbeslut under 2001-2007 och alla jordförvärsbeslut åren 2004-2007 har synats. I utredningen framhålls att Ålands specialarrangemang i förhållande till EU gäller enbart språk och kultur, inte att skydda den interna marknaden från konkurrens.

Avsteg från huvudregeln

Bland annat konstateras följande:

■ Det principdokument som tillämpats sedan 1994/1999 nämns inte i någon lag. Praxis visar att landskapsregeringen flera gånger gjort avsteg från näringsrättshuvudregeln att minst två tredjedelar av styrelsemedlemmarna ska ha åländsk hembygdsrätt. Olika kriterier har tillämpats för likartade ansökningar. En del företag har hittat sätt att kringgå bestämmelserna. Ytterligare ett problem är att landskapsregeringen har fri prövningsrätt i näringsärenden enligt lagen, men att de allra flesta ärenden avgörs av administrationschefen som alltså i praktiken utövar prövningsrätten.

HFD upphävde beslut

Ett fall som beskrivs är Aon Finland Oy som 2003 ansökte om näringsrätt – det enda företaget hittills som besvärat sig till Högsta förvaltningsdomstolen

över avslaget som landskapsregeringen motiverade med principdokumentet. HFD ansåg att landskapsregeringen inte preciserat den påstådda konflikten med det åländska nationalitetsskyddet och att det inte framgick huruvida ärendet behandlats på ett icke diskriminerande sätt. HFD upplöste beslutet och beslöt att ärendet måste prövas på nytt.

2003 avslogs Aons ansökan på nytt av landskapsregeringen, den här gången med en annan motivering. Aon besvärade sig inte på nytt och därför är det oklart huruvida beslut var lagligt eller inte, noteras i utredningen..

Flera Oinas-fall?

Den minnesgoda läsaren kommer ihåg "Fallet Oinas", byggnadsarbetaren som gick till HFD när han inte beviljades hembygdsrätt på grund av att han inte talade svenska – ett krav som inte var lagstadgat vilket det blev senare. I näringsrättslagstiftningen saknas krav på svenska för beviljande av näringsrätt. Risken finns, konstaterar handelskammaren, att HFD kan upplösa beslut i näringsrättsärenden där kunskap i svenska krävs, med samma motivering som i fallet Oinas.

Det finns inte, påpekar man, någon garanti för att EU skulle acceptera ett nytt lagstadgat språkkrav då inget sådant var i kraft vid EU-inträdet.

Inte heller kraven på fast bostättning för näringsrätt är lagstadgade, konstateras i utredningen.

Utredarens förslag

Utredaren föreslår:

■ att landskapsregeringen uppmärksamgörs på de brister i rättssäkerhet som tillämpningen av kravet på svenska som verksamhetsspråk innebär. Kravet, och på vilket sätt kunskapen ska mätas, bör stadgas i lag.

■ att landskapsregeringen slår fast vilka riktlinjer som ska gälla när tillfällig näringsrätt ska beviljas. Ändamålsprövning bör undvikas eftersom det strider mot konkurrensreglerna.

■ att landskapsregeringen ser över huvudregeln (2/3-delsregeln) så att den kan tillämpas lika för alla.

ANNIKA ORRE
annika.orre@nyan.ax
tfn 528 450

Fakta/Näringsrätt

■ Enligt Nationernas förbunds beslut från 1921 krävs näringsrätt för företag för att verka på Åland.

■ Huvudmålet är att skydda det svenska språkets ställning och säkerställa att näringsutövningen primärt handhas av lokalbefolkningen.

■ Landskapsregeringens nuvarande riktlinjer för beviljande av näringsrätt (principdokumentet från 1999) saknar stöd i lag

■ 2007 fanns ett förslag till ändring av principerna för beviljande av näringsrätt..

Kritik. På bilden från 2004 läser dåvarande regeringschefen Roger Nordlund handlingarna om Ålandsbanken och näringsrättsbestämmelserna. Hälften av den ÅAB-styrelse som valdes året före saknade hembygdsrätt, men lantrådets tolkning var att banken inte behövde ansöka om dispens för att få näringsrätt med hänvisning till en egen tolkning av bestämmelserna. Han tvingades senare backa. Bland annat det här fallet tas upp i handelskammarens färskna – och kritiska – granskning.

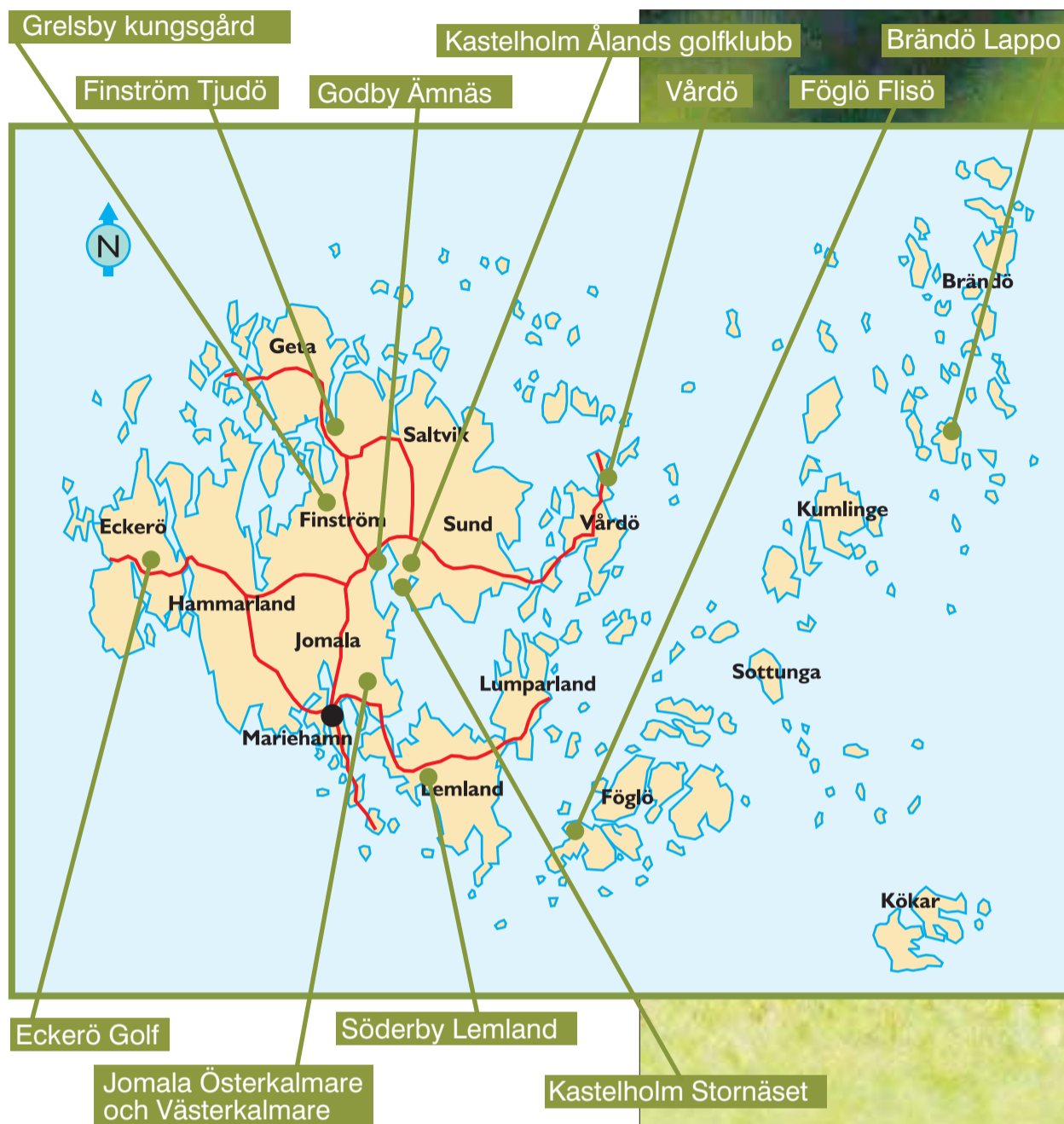
Arkivfoto: STEFAN ÖHBERG

men förslaget bordlades i väntan på det arbete som en parlamentarisk kommitté ska ha klart före årsskiftet. Arbetet omfattar näringsrätt, jordförvärsrätt och åländsk hembygdsrätt

■ I dag anses näringsrättens form inte vara i balans med omvärlden som också det åländska näringslivet är en del av och där alla slag av konkurrenshämmande regleringar anses skadliga.

(Källa: Ålands handelskammarens kartläggning)

Många stora planer

Nya Åland har skrivit en hel del om golfbanor genom åren

Med tanke på hur mycket arbete som lagts ner på att planera och projektera golfbanor på Åland är det konstigt att vi inte har fler.

Här följer en sammanställning av de planer Nya Åland skrivit om sedan Kastelholms golfbana startade 1983.

1983

Kastelholms golfbana öppnar sin första 9-hålsbana.

1987

Banan i Kastelholm öppnar en till bana och har nu 18 hål.

1992

■ **Jörgen Karlsson** vill bygga i Lemland. Banan skulle ha legat bredvid Söderby Livs och varit en allemansbana, med en golfsort som är en blandning mellan minigolf och vanlig golf.

Hur gick det sen, Jörgen Karlsson?

– Det blev ingenting av det på grund av att alla grannar och markägare inte var med på det.

1993

■ I juni får golfbanan i Kastelholm lite gratis hjälp av Sund kommuns delgeneralplan där man planerar in marker för utbyggnad av golfbanan. Kommunen ber om förhandsbesked från landskapet om marker och får ett ja. Planer-

na för utbyggnaden av Kastelholm omfattar också hela Stornäset. Ålands Golfklubb är förvånade, men glada över möjligheten.

■ Banan i Kastelholm tog i bruk nio hål till och blir 27-håls bana.

1994

■ De första hålen i Eckerö blev färdiga och golfbanan öppnades följande år.

1997

■ Liberalerna i Finström lade fram ett förslag om golfbana vid Grelsby kungsgård. Förslaget vann gehör.

■ Nio nya hål och 36-hålsbanan i Kastelholm var klar.

1998

■ Eckerö golfbana började byggas ut.

1999

■ I juni protesterade jordbrukare mot golfbanan vid Grelsby kungsgård i Finström. De ville inte upplåta sin mark.

Mycket snack och lite verkstad. Den lilla golfbollen på den här bilden motsvarar kanske var som förverkligats av alla golfplaner.

2001

■ Golfplaner i Föglö, landskapsregeringen beviljade medel för projektering och planering.

2002

■ I februari gick lagtinget in för bana vid Grelsby kungsgård.

■ I juli annonserade Brändö golf efter marker inom kommunen.

■ I september bestämde sig Föglö för bana i Flisö.

2003

■ I april meddelade Ålands golfklubb att medlemmarna inte vill låna pengar för att

bygga golfbana i Grelsby. Landskapet drog tillbaka sina avsikter att bekosta bygget på grund av sämre ekonomiska tider.

■ I maj meddelade både Ålands golfklubb och Eriksson Capital skilt för sig att de ville vara med om golfbaneprojektet i Grelsby, men ingen sade exakt hur.

■ I oktober fattades beslut att landskapsregeringen står för marken i Grelsby-projektet, Pensions-Alandia bekostar bygget och Ålands golfklubb står för driften. Man bestämde också att under våren 2004 skulle ett slutligt beslut om banan tas av lagtinget. Banan

skulle bli en 9+18 håls bana och tas i bruk 2007, om allt gick väl. Pensions-Alandia lät meddela att beloppet inte var något problem.

■ I oktober visade det sig att den planerade Föglö-banan är på ett område med många fornlämningar.

■ Under detta år inleddes planerandet för en golfbana i Jomala Österkalmare och Västerkalmare.

2004

■ I juni föreslog projektgruppen Grelsby golf Godby Ämnäs som nytt område för golfbana och lade Grelsby bakom sig. Gruppen

för några små hål

Planer och projektering. Det finns planer och kartor för nästan alla banor som föreslagits. Här för Åmnäsbanan...

...och för Brändöbanan...

...och för Grelsbybanan...

...Jomalabanan...

...och för Föglöbanan.

Foto: JONAS EDSVIK

dömde ut marken i Grelsby. De meddelade att alla 4-5 markägare i Åmnäs var positiva till ett markbyte. Alandiabolagens dåvarande vd **Johan Dahlman**, som var med i Grelsby golfgruppen, äger större delen av marken i Åmnäs, personligen eller med släkten. Landskapsregeringen gick över till Godby Åmnäs-linjen.

■ I augusti aviserades planen för en 27-hålsbana i Godby Åmnäs. Fortfarande stod landskapet för marken genom att byta landskapsägd mark med privatägd. Pensions-Alandia skulle finansiera bygget och Ålands golfklubb

sköta driften. Banan skulle bli en "folklig bana".

2005

■ I augusti skrev Nya Åland att finansieringen av Åmnäsbanan är föreslagen enligt 70% lån av landskapet och 30 procent stöd. Första utslaget på banan planerades till 2008. Men lagtinget hade inte behandlat markbytet än.

2006

■ I maj föreslog landskapsregeringen att Åmnäs, Brändö och Föglöbanorna byggs, men att Åmnäs utreds först, sedan de två andra. Finansutskottets majoritet sade ja, men **Gun**

Carlson (c) och **Mats Perämaa** (lib) sade nej. De protesterade mot upplägget och vill ha en marknadsundersökning för alla tre banor samtidigt för att få en helhetsbild och att ärendet sedan behandlas av lagtinget.

2007

■ Avsatte landskapet en halv miljon euro för en marknadsundersökning.

■ I november röstade landskapsregeringen om golf frågan och redan nu var frågan splittrande. Centern lyckas nästan fälla hela frågan.

■ Den 19 december röstade lagtinget om finansieringen

av golfbanan i Godby Åmnäs. Det förslag som till slut vann var att landskapet endast finansierar 1,5 miljoner euro av de föreslagna 3,5 miljonerna. Luften gick ur Godby Åmnäsprojektet.

■ I december dyker alternativet om en golfbana i Vårdö upp i spalterna. Det har planerats i många år, sade **Olof Salmi**, en av initiativtagarna.

Hur gick det sen, Olof Salmi?

– Det har lagts på is. Det fanns inte tillräckligt med intresse.

2008

■ I april var Jomala Österkalmare och Västerkalmare på

tapeten igen efter att Godby Åmnäs gick i stöten.

Hur har det gått med banan i Jomala, Edgar Kalm?

– Planerna har återigen lagts på is. Det är markägarfrågan som varit största problemet och är det fortfarande. Delvis på grund av att golfen verkar ha stagnerat och delvis på grund av att jordbruket har en positivare period nu och markerna är åkermark.

■ I maj väntade Brändö golf på avgörande besked från landskapet.

Hur gick det sen, Torsten Nordberg?

– Vi väntar fortfarande på

besked från landskapet om finansiering. Markfrågan har varit löst länge.

■ I augusti ville en grupp entusiaster att Grelsby-banan utreds igen. De ansåg att banan inte utretts tillräckligt.

■ Informella diskussioner förs mellan näringslivet och landskapsregeringen om Godby Åmnäs-banan berättar **Henrik Nordström**.

■ I oktober, mitt i landskapsregeringens budgetförhandlingar, lägger centern fram ett förslag på bana i Kastelholm Stornäset.

Kiki Alberius-Forsman

Epost: kiki@nyan.ax
Telefon: 528 451

familjen

Dagens namn

HEDVIG, HEDDA

Dop

Anna Maria Hellin Lindholm döptes lördagen den 27 september i hemmet i Mariehamn. Föräldrar är Liisa Katriina Talasniemi och Erik Krister Lindholm. Familjen bor i Mariehamn. Dopet förrättades av kyrkoherde Seppo Väätäinen.

Tatu Antton Saarijärvi döptes fredagen den 10 oktober i Haapajärvi. Föräldrar är Anna Pauliina och Juha Samuli Saarijärvi i Mariehamn. Dopet förrättades av kyrkoherde Kari Tiirola.

■ **Ekonomie magisterexamen** har **Henrik Jansson**, Mariehamn, avlagt vid Svenska handelshögskolan, Hanken, i Helsingfors. Hans avhandling handlade om företagetiska regler.

TACK

TACK

alla ni som kom ihåg min högtidsdag.

Erkki Karlsson

Gratulerar 50 år

LASSE MUURINEN

Namn: Lasse Muurinen.
Född: den 15 oktober 1958 Nystad.
Bor: Brändö Jurmo.
Yrke: pensionär.
Intressen: IT, segling, kitesurfing, musik. Hunden Windy.
Familj: hustru **Tanja**, barnet **Joonas**.

Nygifta

Runa Eriksson, Jomala, och Anders Tufvesson, Uppsala, vigdes lördagen den 11 oktober i Jomala kyrka. Gemensamt efternamn blir Tufvesson. Vigselförrättare var kaplan Roger Syrén.

Foto: GEFOTO

Gratulerar 70 år

TOR LÖNNBLAD

Namn: Tor Sigvard Lönnblad.
Född: den 18 oktober 1938 i Saltvik.
Bor: i Saltvik Antböle.
Yrke: jubilarer har varit jordbrukare med djurhållning hela livet. Har i dag 27 biftdjur och 2 hästar.
Intressen: olika arbeten på

gården. Har tidigare varit med i kommunpolitiken, både i styrelsen och fullmäktige. Är fortfarande med i kyrkofullmäktige och kyrkorådets viceordförande.
Familj: hustrun **Anja** och sonen **Jonas**.
Firar: håller öppet hus med kaffe med mera mellan klockan 13.00 och 16.00 på födelsedagen.

Döda

KURT PERANDER

Den 9 oktober avled **Kurt Gustaf Perander, Mariehamn**, i en ålder av 90 år. Han var född den 12 september 1918 på Bolstaholm i Geta och gift med **Anne-Maj Perander, född Björkman**.

Kurt Perander föddes i Bolstaholms säteri. Men efter bara två år flyttade föräldrarna till Bastö gård i Finström, där han också växte upp. Sina rötter till landsbygden till trots tog det bara fem klasser i Ålands lyceum innan han bestämde sig för sjömansbanan.

Sommaren 1937 tog 19-åringen hyra som trimmare på ss Asta från Mariehamn. Det skulle komma att bli starten på en 40-årig sjömansgärning.

Under andra världskriget var Kurt Perander dels till sjöss och dels i land för att få den verkstadspraktik som krävdes för att få börja på den maskintekniska avdelningen vid Ålands sjöfartsläroverk.

1945 fick han sin examen som övermaskinmästare och 1948 kom det officiella brevet från Sjöfartsstyrelsen i Helsingfors.

Tiden i skolan ägnade Kurt Perander inte bara åt skolarbete. Han träffade också blivande hustrun Anne-Maj, dotter till legendariske lanttrådet **Carl Björkman**. De unga tu gifte sig i Gamlakarleby 1944.

Jobben i Finland duggade inte tätt till följd av kriget. För att få erforderlig praktik sökte sig därför Kurt Perander till Sverige 1947.

Första anställningen blev ombord på Walleniusrederiets 7.000-tonnare ss Othello. Han kom att stanna kvar till 1960 då ett jobb i en nystartad fabrik på landbacken lockade.

Detta varade inte länge. Motvilligt återvände han till sjölivet och Silja Lines färjor. Där stannade han till 1983 då han pensionerades. Sista tiden till sjöss jobbade han som maskinchef på ms Fennia.

Vid sidan av sjöjobbet, som löpt som en röd tråd genom hans liv, hann Kurt Perander också arbeta som biträdande besiktningsman och vikarierande stationschef vid stadens elverk.

Hans tre stora intressen var bilar, båtar och sjöfågeljakt. När det gällde bilar var Opel favoriten. Kurt Perander avverkade 17 Oplar genom åren. Två av dem – Kadetter av 1965 års modell – renoverade han från noll till toppskick.

Och som om inte det varit nog totalrenoverade han dessutom fyra egna båtar. Närmast sörjande är hustrun Anne-Maj, barnen **Lenart** och **Rose-Marie** med familjer i vilka ingår fem barnbarn och fem barnbarnsbarn.

DÖDA

Vår käre

Åke Bamberg

* 28 december 1919
† 9 oktober 2008

Vi minns dig med kärlek och tacksamhet.

Karin Maria

Christina och Lars-Olof Bitte och Peder, Fanny och Michaela

My och Anders

Linda och Manouchehr

Martina och Daniel

Niclas och Carolin

Barnbarnsbarn Hampus, Smilla, Hugo, Julia

och Emelie

Syster Elin och syskonbarn

"Jag är en planta uti din gård för evigheten uppdragen jag var knappt till när i fadersvård av dig jag redan var tagen".

Enligt Åkes önskan sker jordfästningen i kretsen av de närmaste. Ett varmt tack till personalen på Västergårds, Gullåsen för kärleksfull och professionell omvårdnad under Åkes sista år.

DÖDA

Vår kära

Arva Sanelma Nordqvist

* 31.10.1912
† 29.09.2008

Älskad – Saknad

Din resa på jorden nu tagit slut och till en ny värld Du vandrat ut. Den eviga resan Du i stället träder Du går med jubel genom himmelska städer.

Med glädje vi tänker på alla minnen vi har så vet vi att Du ändå hos oss finns kvar. I vardag som fest Du är alltid nära. Det gör att sorgen blir lättare att bära.

Elisabeth Per-Anders och Birgit Barnbarn med familjer Barnbarnsbarn

Jordfästningen har ägt rum i stillhet. Varmt tack till alla som hedrat hennes minne.

DÖDA

Vår älskade fantastiska mamma, vår oersättliga dotter, syster, faster, moster, systerdotter och kusin, vår kära svägerska och vän

Lenita Andersson

f. Luoma

född 6.9.1963

lämnade oss 12.10.2008 i stor sorg, men med vackra minnen

Vi har ägt det bästa här på jorden. Ett lyckligt hem med Mor och Far. Nu är ni båda borta, blott minnena finns kvar.

Tack för allt ni gav oss var.

Mor, tag en hälsning med till Far

Adrian, Jacob, Lovisa och Caisa

Drömmarna vi har känns som bleka höstar.

Där sommaren redan regnat bort.

Det spelar ingen roll hur vi gråter våra tårar.

Svaren är en viskning i en värld långt bort.

(Marie Fredriksson)

Mamma

Lasse och Maria Alex, Marc, Stella och Jannic

Caj och Thalia

Tim och Kevin

Carina och Mathias

Olivia och Petter

Du finns i våra hjärtan.

Maj-Lis och Jan

Peter

Maria och Niklas, Elias och Felix

Rune och Harriet

Christian och Renée, Otto

Annika och Karl

Håkan och Anja

Och vid stranden våg på våg Dig viskar Du är älskad Du är älskad Du är älskad

Begravningen äger rum i kretsen av de närmaste. Lenita stödde cancerforskningen och DUV.

OBS! Det händer

ONSDAG 15.10

BIBLIOTEKSDAG

■ ■ Föglö bibliotek kl

13.00. Biblioteksdag för pensionärer. Bibliotekarie Berit Andersson berättar om aktuella böcker och allmänt om biblioteket.

BIO

■ ■ Bio Savoy kl 18.00.

Vicky Christina Barcelona. Filmen får fyra stjärnor av Nyans recensent.

■ ■ Bio Savoy kl 20.00.

Mamma Mia. Filmen får fem stjärnor av Nyans recensent.

INFORMATIONSTILLFÄLLE

■ ■ Ålands hotell- och restaurangskola kl 19.00.

"Finanskrisen – vad händer nu?" Marknadsexperten från Nordea under ledning av Mikael Granskog analyserar och bedömer.

INTERNATIONELLA LANDSBYGDSKVINNODAGEN

■ ■ Mariehamn Sittkoffs Galleria kl 14.00-17.00.

Ålands producentförbunds kvinnoutskott uppmärksammar Internationella landsbygdskvinnodagen. Information om vad kvinnorna på jordbruket gör, bildspel och servering av smoothies.

NÖJE

■ ■ Parks bar kl 22.00. Jonas Ericson.

■ ■ Dinos bar kl 22.00. Made in Thailand.

ÖPPET HUS

■ ■ Träningsverket hela dagen. Testa på grupp- och styrketräning.

TORSDAG 16.10

BINGO

■ ■ PAF Casino kl 19.00. IFK bingo.

BIO

■ ■ Bio Savoy kl 18.00. Vicky Christina Barcelona. Filmen får fyra stjärnor av Nyans recensent.

■ ■ Bio Savoy kl 20.00.

Mamma Mia. Filmen får fem stjärnor av Nyans recensent.

INFORMATIONSMÖTE

■ ■ Mariehamn Sollans café kl 19.00. För alla som känner att man på något sätt vill hjälpa barn i Afrika att kunna gå i skola eller som är nyfikna på vad "Beterglobe" är.

NÖJE

■ ■ Parks bar kl 22.00. Jonas Ericson.

VERNISSAGE

■ ■ Ålands museum kl 18.00. "Från hantverk till konsthantverk".

Vikings sista ångfartyg. Apollo 3-bilden är hämtad från Viking Lines 30-årshistorik 1989.

Unika filmer om Apollo 3

För 30 år sedan filmade Carl-Johan Möller livet ombord på Vikingfärjan Apollo 3.

Nu premiärvisas filmen på en fest för Slitereverietets personal.

Maskinmästaren Carl-Johan Möller var filmintresserad och skaffade sig en super 8-kamera på 70-talet. När han kom hem från ett utlandsjobb 1978 fick han ett vikariat på Slitereverietets Apollo 3, en av de sista ångbåtarna som gick i kryssningstrafik på Ålands hav.

–Tack vare det fick jag chief-papper på både motor och ånga. Det är inte många som har det, säger han.

Han tog kameran med sig ombord och gjorde inte bara en, utan två stumfilmer som är mellan 20 och 25 minuter långa. Den ena handlade om livet ombord ur besättningens synvinkel. Möller dokumenterade både arbete och fritid.

Den andra filmen var tänkt som reklam. Möller kom överens med befälhavaren Lasse Mattsson om att den filmen kunde visas för pensionärsföreningar, sydjutor och andra målgrupper. Den visar kryssningsresenärer som roar sig

Carl-Johan Möller filmade livet ombord på Apollo 3

i restaurangen och i danssalongen, varvat med närbilder på Marlboro-cigarretter och VAT 69-whisky.

–Det gjorde vi för att få sponsorer, säger Möller.

Det var inga problem att få passagerare att ställa upp även om filmjobbet var allt annat än diskret. Möller släpade runt på en stor och tung lampa ombord för att få rätt ljus.

Överförs till dvd

Men av någon orsak visades ingen av filmerna då och de har

Samlas snart igen. Så här såg det ut när Sliteklubben förberedde sin fest 2003. Från vänster Virpi Isaksson, Monica Öberg, Christer Holm, Anki Engman, Jan-Erik Ståhlberg och Sven-Åke Gustavsson. Arkivfoto: STEFAN ÖHBERG

samlat damm i Möllers arkiv sedan dess. I vintras köpte han en super 8-projektor och konstaterade att det som han filmade för 30 år sedan nu har ett historiskt värde. Nu överförs filmerna till dvd.

Den 25 oktober skall åtminstone filmen om besättningens vardag premiärvisas på Arkipelag. Då samlas tidigare anställda på Slite-rederiet på Arkipelag för en nöstalgiafton, berättar Sven-Åke "Sågen" Gustafsson.

Då visas också Sveriges

TVs dokumentär från 1986 om Slite-redaren Carl Bertil Myrsten. Sågen ser träffen som en festlig final för den så kallade Sliteklubben, som först träffades 2003, tio år efter konkursen.

–Det har varit en del konstiga svängningar bland Slitebesättningen genom åren. En stor del blev företagare på Åland. Och två av barkillarna blev sjökapten!

PATRIK DAHLBLOM
patrik.dahlblom@nyan.ax

Kom ihåg

Demensföreningen på Åland: Simning/vattengymnastik för personer med demens och deras anhöriga, söndagen den 19.10 kl. 17.00 - 19.00 i Folkhälsans Allaktivitetshus. Ledare fysioterapeut Gun-Lis Andersson. Aktivitet i bassängen är cirka 45 minuter. Det finns plats för nya deltagare. Frågor och nyanmälan riktas till demensrådgivare Regina Österlund, Skarpansvägen 30 i Mariehamn, tfn 527369, GSM 0457-5483818 eller e-post: regina.osterlund@handicampen.ax Välkommen!

Eckerö Marthaförening: Möte tisdag 21.10 kl 18.30 i Ekergården. Virknål och yllegarn med, vi provar på att virka kärleksknutar.

Eckerö pensionärsförening: Anmälningar om utfärd till Godby hotell och restaurang tisdag 21.10 emottages före 17.10. Ring Tage 38484 eller Christina 38559.

Fri från narkotika: Träff för anhöriga till missbrukare onsdag 15.10 kl 19.00 på Skillnadsg.21.

Godby Rotaryklubb: Veckomöte torsdag 16.10 kl 17.30. Program; Företagsbesök hos Ålands Landskapsarkiv, ingång södra ändan av Självstyrelsegården. Vård Håkan Axelsson.

Föreningen Ålandsfåret: Kurs i oljegarvning av fårskinn 1.11-3.11 med Sofie Kleppe, för mera information och anmälningar hör av dig till Majja Häggblom senast den 14.10. telefon 0407428967 eller e-post info@alandsfaret.ax

Mariehamns marthaförening: Handarbetsträff onsdag 22.10 kl.13.00 hos Ann-Britt på Äsvägen 13.

Mariehamns pensionärsförening: Teaterresa till Åbo. Avresa 26.11 med Isabella kl 14.25, retur med Isabella 27.11 kl 21.00. Pris per person är 109 euro vid 30 deltagare och 102 euro vid 40. I priset ingår: buss- och båtresor t/r, del i dubbelrum på Scandic Julia i Åbo samt biljett till Evita den 27.11 kl 14.00. Biljetterna till Evita är preliminärt bokade och de kan vi hålla till den 24.10. Anmälan till denna resa sker till Sundqvists Buss/Linda Björke tel 527003.

Norra Ålands pensionärer: Lunchträff i Godby hotell och restaurang onsdag 22.10 kl 13.00. Tomas Lyyski från Viking Line och Sundqvists buss informerar om måndagsresor. Sång och dans till tonerna av Kalle och Christer på dragspel, Karl-Olof Westerlund på bas, Ulf Andersson på gitarr och Lasse Haglund på trummor. Obs! Lotteri. Anmälningar senast

fredag 17.10 direkt till Godby hotell och restaurang på telefon 41 170. Välkomna nya som gamla medlemmar, eller gästande seniorer!

Rädda Barnen: Höstmöte tisdag 21.10 kl 19.00 i Öppna Förskolans nya lokal på Västra Esplanadgatan 8, Mariehamn. Kl 19.30 berättar Max Holm från Rädda Barnen Finland om barns rätt till en trygg skola i Nepal.

Rädda Barnen på Åland: Öppna förskolan håller höstlov onsdag 15.10-fredag 17.10. Välkomna igen måndag 20.10!

Södra Lemlands Marthaförening: Möte hos Maj torsdag 16.10 kl 18.00.

Västra Jomala Marthaförening: Möte 16.10 kl 19.00 på Gottby branddepå.

Ålands cavaliersällskap: Skogspromenad söndag 26.10 kl 13.00 i Godby skogen bakom brandstation. Medtag fika. Närmare info Mia Pellas gsm 04573828460. Välkommen nya och gamla cavalierhundägare.

Ålands frimärkssamlarförening: Möte hålls onsdag 15.10 kl 19.00 i Ålands bildningsförbunds lokal på Ålandsvägen 36.

Ålands fåravelsförening: Fårklippare Wiktor och Axel kommer hit och klipper från 1: december och framåt. Alla som vill ha klippt bör anmäla sig säkrast via mail till info@wiktorgustafsson.se eller tel +46(0)705467794. Även ni som tidigare anmält intresse måste nu bekräfta er anmälan till Wiktor. Uppge tel nr var han kan nå er dagtid samt antal djur!

Ålands hörsselförening: Höstmöte tisdag 21.10 kl 18.30 i sjukhusets nya auditorium. Ingången dit finns mitt emot Gullåsen. Vi har kaffeservering och vill därför gärna att ni meddelar till HandiCampen vem som kommer. Anmäl er senast 20.10 till HandiCampen på telefon 527360. Välkomna!

Ålands invalider: Hösten är här och det dags för bingo, onsdag 22.10 kl 18.30 på Odalgården. För 6 euro får du två bingobrickor samt kaffe med tilltugg. Hjärtligt välkommen!

Ålands ömsesidigas pensionärer: Kom med och ät lunch på Indigo onsdag 15.10 kl 12.00.

ÖSUF: ALLA som vill vara med och hjälpa till med musikteatersatsning i vinter välkomnas till Högtomt onsdag 15.10 kl 20.00. Blir vi tillräckligt många spelare och medhjälpare så kör vi igång. Vill du vara med men inte kan

Mariehamns Marthaförening

ordnar i samarbete med Ålands Bildningsförbund en

kurs i barnmat för småbarnföräldrar.

22.10 .29.10 och 5.11 kl.18.30-20.30 i Villa Carita.

Anmälan till Sylvia Karlsson tel. 17352 före 21.10

Kobba Klintars vännar

Bli medlem du också:

Kobba Klintars vännar
ÅAB 660100-1186949

ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Avgiftsfri influensavaccinering för barn 6-35 månader

Mariehamn på barnrådgivningen

20.10 kl 16.30-19.00
21.10 kl 16.30-19.00

Godby på rådgivningen

27.10-30.10 kl 14.00-16.00
3.11-6.11 kl 14.00-16.00

Jomala på rådgivningen 21.10 kl. 15.00-17.00

Eckerö på rådgivningen 21.10 kl. 15.00-16.00

Lemland på rådgivningen 27.10 kl. 15.00-17.00

Hammarland på rådgivningen den 22.10 kl. 16.00-17.00

För barnen i skergården skall man vända sig till respektive rådgivning.

Andra dosen ges en månad senare åt de barn som skall ha två vaccinationer

OBS! Barn med kraftig äggallergi vaccineras inte.

ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Avgiftsfri influensavaccinering

för alla som fyllt 65 år samt för dem som hör till medicinska riskgrupper.

Mariehamn kl. 17.00-20.00 på barnrådgivningen
/Enligt efternamn (bruna radhuset bakom sjukhuskiosken)

27.10-28.10 : A-F
29.10-30.10: G-K
3.11-4.11: L-R
5.11-6.11: S-O

Vänligen, kom ej före kl. 17.00, annan verksamhet pågår i lokalerna till dess

OBS! parkering på sjukhusets parkering

Godby för VUXNA 27.10-6.11.08

Måndag-torsdag kl. 13.00-15.00 på läkarmottagningen

Måndag, onsdag, fredag kl 9.00-10.00 på sjukvårdsmottagningen.

OBS! **Jomala hälso-och sjukvårdsmottagning** den 28.10 och 4.11 kl. 15.00-17.00

Hammarlands hälso-och sjukvårdsmottagning den 30.10 och 6.11 kl. 16.00-18.00

I övriga lands- och skergårdskommuner skall befolkningen vända sig till respektive hälso-och sjukvårdsmottagning för vaccinering.

VACCINERING rekommenderas:

- 65 år fyllda oberoende av hälsotillstånd

- Personer som lider av kronisk hjärtsjukdom kronisk lungsjukdom diabetes (insulin eller tablett) nedsatt njurfunktion

- Personer med nedsatt immunförsvar pga sjukdom
- Personer som får kortisonersättningsvård eller lider av immunbrist

- Barn och unga med långvarig salicylatbehandling
Personer under 65 år som ej hör till riskgrupp men önskar vaccinera sig kan hämta recept på respektive läkarmottagning eller rådgivning

Obducenten arbetar för

På golvet syns ännu några blodfläckar. Det luktar speciellt. Inte illa, men sött. Några minuter tidigare har en människokropp skurits upp i bitar här inne.

Obducenten som undersökt tusentals lik är noga med att alla kroppar måste behandlas med värdighet.

–En död människa är inte bara kött, säger han.

Klart man vänjer sig vid lukten.

–Det luktar blod, säger **Antti Jääskeläinen** när vi slår oss ner i det lilla rummet mellan obduktionssalen och andaktsrummet.

Han är rättsläkare, medicine doktor, docent, i vardagslag stationerad vid Åbo universitet.

Han är mycket pratsam och berättar gärna om speciella fall ur sin 45-åriga bana.

Äcklas man inte?

–Nej man vänjer sig snart. Som kirurg har man en människas liv på en knivspets. Min uppgift är att ge bevis för vad som hänt – jag brukar säga att jag arbetar inte för att gräva i döda kroppar. Jag arbetar för att de levande ska få veta sanningen.

Men det luktar lite?

–Det är mest blodet som luktar.

Förändras synen på människan genom åren i detta yrke?

–Kanske inte så mycket beroende av yrket, men av åren. Naturligtvis ändras synen. Jag blir mer medveten om jämlikheten. Vi har alla samma värde inför döden.

Försvinner 21 gram från en människokropp vid dödsögonblicket?

–Det har jag också hört om. Det är vätska bara!

Ser du på kriminalare på tv:n?

–Jodå, här beskrivs mitt arbete och det har i USA ökat intresset. Det är bra. Här i Finland har vi fortfarande brist på rättsmedicinare.

Hjärtat eller dråp?

Samarbetet med polisen är intensivt. Det kan vara så att man antar att en person avlidit i en hjärtattack medan en obduk-

tion lätt kan visa att personen utsatts för exempelvis slag mot huvudet. Att dödsorsaken var dråp.

En hel del gärningsmän skulle gå fria om inte en rättsmedicinsk undersökning visat att brott begåtts.

Men vart tar de döda vägen? Är du religiös?

–Jag tror att vi som människor inte vet allt. Jag har accepterat att något är större än vi själva.

Skuldkänslor

Genom alla år har Antti Jääskeläinen också haft kontakt med tusentals och åter tusentals anhöriga.

–Alla som mister någon nära skyller på sig själv. Skuldkänslorna hos de anhöriga kan vara överväldigande. Då kan jag i vissa fall skänka befrielse genom beskedet att det fanns ingenting man kunde gjort för att rädda den avlidne.

Liv är energi

En sak rättsmedicinare numera utreder tillsammans på internationell nivå är om de ger samhället den information det behöver.

–Alkoholens otroliga skadeverkningar, dem kunde vi tala mer om. Och miljögifter, att det ännu i dag dör arbetare som avlider på grund av asbestskador.

Varför dör vi?

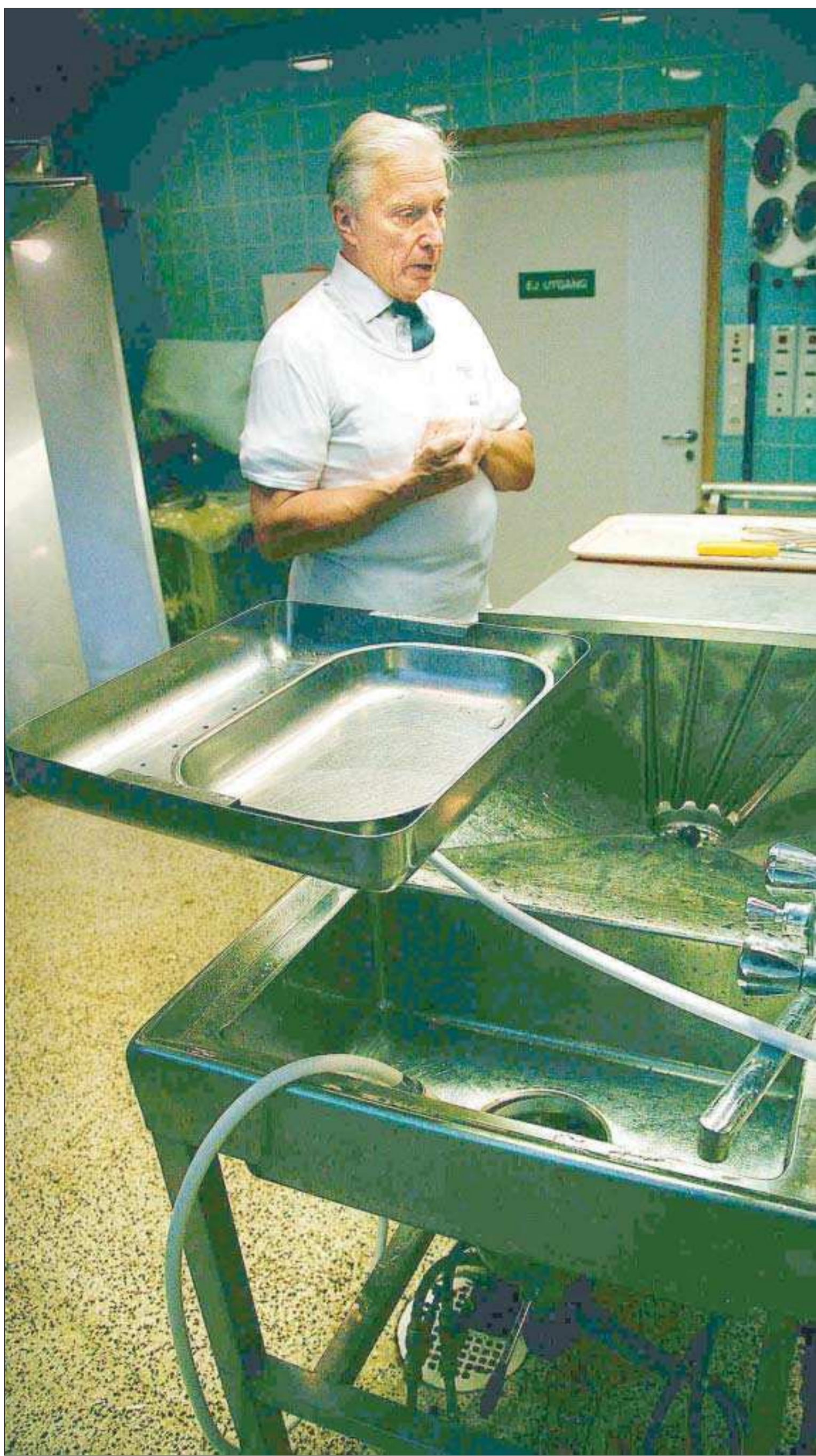
–Döden börjar vid befruktningen. Livet är energi. Vid döden förlorar kroppens alla system samarbetet. Men energin? Vart tar den vägen? Det är en av de frågor vi ännu inte har svar på.

KIKI ALBERIUS-FORSMAN
kiki@nyan.ax
tfn 528 451

Foto: ANDREAS DIENERT
foto@nyan.ax

Kylfack. I det kalla utrymmet i bakgrunden väntar de avlidna på obduktionen. Här finns plats för tolv kroppar.

En plats för många. På Antti Jääskeläinens undersökningsbriks i sjukhusets källare hamnar de ålänningar som ska undersökas som avlider utanför sjukhus obduceras för att brott ska kunna uteslutas. Efter 45 år i yrket äcklas han inte av något kroppsligt. 30.000 kroppar

de levande

Instrument. Vid brottsutredningar är det viktigt att allt på kroppen undersöks. Också det som finns under naglarna.

Så här skärs kroppen upp

När det konstaterats att en rättsmedicinsk obduktion måste göras sparas kroppen i kylutrymmena vid bårhuset i källaren till Ålands centralsjukhus. Här finns plats för tolv kroppar som förvaras i några få plusgrader.

Enligt lagen ska obduktionen ske så snabbt som möjligt.

Polisen tar bort alla ägodelar från kroppen, som ringar och andra smycken.

Rättsläkaren Antti Jääskeläinen kommer från Åbo, ofta på tisdagar. Han stiger upp därhemma vid fem på morgonen, tar morgonflyget hit och lämnar Åland samma kväll.

Ett obduktionsbiträde hjälper till med det praktiska.

Kroppen tas fram och läggs på britsen. Den skärs itu från skallen och neråt och organen plockas ur. Samtliga organ vägs.

–Hur mycket hjärtat väger i förhållande till kroppsvikten ger värdefull information, säger Antti Jääskeläinen.

–En hjärna kan väga mellan 1.300 och 1.500 gram. Men det är allmänt känt i våra kretsar att ett snille som filosofen Schopenhauers hjärna bara vägde 900 gram. Så klokskapen hänger inte på vikten.

Sedan läggs organen tillbaka och kroppen sys ihop. Det ska så lite som möjligt synas att en kropp har obducerats.

Hela arbetet tar ungefär två timmar. Jääskeläinen skriver sina rapporter.

Fakta/Obduktioner

■ Antti Jääskeläinen har genomfört 30.000 obduktioner, varav runt 1.200 på Åland.

■ Sedan 1972 har han arbetat här och är verksam i samma utrymme som då.

■ Förra sommaren arbetade Jääskeläinen som rättsläkare i Kosovo. Då blev ett fall aktuellt på Åland och han fick ta flyget hela vägen hit för en enda obduktion.

–Det var säkert en rekordlång resa till en obduktion, säger han. Men det var billigare att transportera mig än att transportera liket.

■ Många, mellan en tredjedel och en fjärdedel, av alla preliminärt angivna dödsdiagnoser är felaktiga eller innehåller inte hela sanningen. Därför görs obduktioner.

■ Alkoholen är rättsläkarens största arbetsgivare. I 80 procent av dem som undersökts rättsmedicinskt har alkohol funnits med i bilden.

■ Små sår är farliga med tanke på smittorisken vid hiv, och andra smittsamma sjukdomar och därför, används stålförstärkta handskar. Runt två procent av de avlidna i Finland dör i aids och det rör mest Helsingforsstrakten. I princip smittar inte de avlidnas sjukdomar över till andra så lätt som levandes.

Fakta/Två slag av obduktioner

I hela landet obduceras en tredjedel av de avlidna. En tredjedel av dem i sin tur genomgår en rättsmedicinsk obduktion.

■ **En rättsmedicinsk obduktion** görs på order av polisen och den ska utreda de yttre omständigheterna kring ett dödsfall. Den görs på alla som avlider i sina hem, ute i terrängen, vid självmord eller vid misstanke om brott. En rättsmedicinsk obduktion har de anhöriga inte rätt att säga nej till. Samtliga på Åland utförs av rättsläkare Antti Jääskeläinen.

■ **En medicinsk obduktion** görs för att utreda den egentliga dödsorsaken. Den görs inte på alla som avlider, som många tror. En sådan undersökning har de anhöriga rätt att säga nej till. På Åland obduceras förhållandevis få, mellan 10 till 15 procent av de avlidna, men antalet ökar.

kroppsligen efter sin död. Alla har sett från insidan.

Gör det enkelt – Ring!

Du når kundrådgivare som är insatta i ämnet.

Svenska servicenummer må-fre kl 8-18

- Barnfamilj 020 692 226
- Studera 020 692 229
- Värnpliktig 020 692 220
- Sjuk 020 692 224
- Arbetslös 020 692 230
- Pensionär 020 692 222
- Efterlevande 020 692 228
- Bostadsbidrag 020 692 221
- Rehabilitering 020 692 225
- Handikappbidrag 020 692 231
- Flyttning till/från Finland 020 692 227
- FPA-kort 020 692 223
- Övriga ärenden 020 692 239

Vanlig lokalnäts- eller mobilsamtalesavgift.

Den trevliga butiken i Kroklund!

MATKROKEN

Saltvik, Kroklund
Tel. 48 177
Fax 48 041

Livsmedel Bankservice Postombud Bensin Blommor
Videofilmuthyrning Tips & Lotto

Veckans erbjudanden 15 - 18 oktober

Gris ytterfilé	7 ⁹⁵ / _{kg}
Revbensspjäll färska	5 ⁹⁰ / _{kg}
Grytbitar av nöt	9 ⁸⁰ / _{kg}
Boge nöt med ben	7 ⁹⁵ / _{kg}
Wienerkorv	7 ⁴⁹ / _{kg}
Blå länk 500-580g	1 ⁸⁹ / _{pkt}

Frukt & grönt denna vecka

Gurka Finland	2 ⁷⁹ / _{kg}
Vitkål Finland	0 ⁸⁹ / _{kg}
Bananer Eldorado	1 ⁵⁹ / _{kg}
Satsumas Spanien	1 ⁹⁹ / _{kg}

Pannfärdigt till helgen

Gäller fredag-lördag 17-18 oktober

Karré rullader med ost & skinka	9 ⁵⁰ / _{kg}
Fylld lövbiff	13 ⁹⁵ / _{kg}
Grisstek benfri	6 ⁹⁵ / _{kg}
Strimlad nötkött	13 ⁹⁵ / _{kg}

ÖPPET:
Må-fre
9.00-18.00
Lördag
9.00-15.00

Vi SMA - barnartiklar

Måndag-onsdag 14-18, övriga tider enl. överenskommelse, första lördagen i månaden 12-15. Tfn 0457 361 3230
vismabutiken@hotmail.com

Du kan också beställa varor för avhämtning via vår e-post:
order@matkroken.aland.fi

Välkommen in!

Ni kan lämna returburkar i vår returglas/burk maskin

POSTEN ÅLAND
MATKROKEN
ÄR POSTOMBUD
OCH HAR SAMMA
ÖPPETTIDER SOM
BUTIKEN!
TEL. 48 282

TANKA
FÖRMÅNLIGT
DU OCKSÅ
HOS OSS
MED KORT
OCH SEDEL
DYGNET RUNT

Jan Kronholm
Epost: jan.kronholm@nyan.ax
Telefon: 528 466

kultur

Hantverksavtryck

Ålands slöjd och konsthantverk i stor

Att det åländska hantverket lever starkt kan man nu förvissa sig om i den utställning som 80-årsjubilerande Ålands slöjd och konsthantverk håller i Ålands museum. Här presenteras både historia, nutida hantverksaktiva och en handfull visioner av framtiden.

Utställningen "Avtryck och visioner", som planerats och byggts upp av Ann Granlund och Eva-Len Mattsson bjuder på arbeten av ett femtiotal av de hantverkare som är verk-samma i dag, men presenterar också alster av ett femton-tal som inte längre är aktiva. Dessutom har man i en historisk del lyft fram några hantverkare från äldre tider.

Ålands slöjd och konsthantverks ordförande Peter Winquist erinrade i sin presentation av jubileet och utställningen om de tider då föreningen tillkom för åttio år sedan.

–Man ville värna om hantverksskickligheten som hotade försvinna i en tid då industrialiseringen alltmer tog över.

Hotbilder

Enligt Winquist är det också värt att notera att det framför allt var den manliga hems-löjden som man var orolig för.

–Den kvinnliga slöjden levde starkare eftersom det alltid behövts ylletröjor och borddukar medan till exempel gas-svetsningen hotade den gamla smideskonsten.

Malmstenkurs

Enligt Winquist var idealet också att männen skulle kunna göra de inredningar som behövdes i hemmet, allt från köksskåp till bord, stolar och soffor och sängar.

–Därför kallade man också på Carl Malmsten från Sverige som höll slöjdkurs på Ålands folkhögskola.

I den historik som Helena Forsgård sammanställt till jubileet framgår också att det var under den kursen, som hölls 1939, som Carl Malmsten vid ett besök i Finströms kyrka fattade tycke för en pinnstol från 1800-talet som stod i sakristian. Den stolen blev förebilden för hans "Lilla Åland", en stol som fortfarande produceras och ofta kan ses i möbelannonser i svenska tidningar.

Stor betydelse

Enligt Peter Winquist har det åländska konsthantverket i dag stor betydelse både för kulturlivet och människornas vardagsliv. Men också för den åländska besöksnäringen.

–Många som kommer hit vill köpa med sig en bit av det genuina Åland, säger han.

Detektivarbete

Utställningsbyggarna Ann Granlund och Eva-Len Mattsson konstaterar att det inte varit helt lätt att få tag på föremål för utställningen.

Utställning. Eva-Len Mattsson och Ann Granlund har planerat och byggt upp utställningen i Ålands museum.

Mycket har man fått låna in från privatpersoner.

–Det har varit litet av ett detektivarbete, säger Eva-Len.

–De flesta hantverkare har ju inte de saker de gjort kvar och ibland har också saker som vi fått tag på kunnat vara lite slitna, tillägger Ann.

Hon beskriver uppbyggnaden av utställningen som ett pusselarbete där det gällt att foga samman olika hantverkarens produkter till helheter.

–Men det har ändå varit mycket roligare än vi kunde ana från början, konstaterar Eva-Len.

Frågor återkommer

Helena Forsgård, som skrivit historiken, där olika tidsskeden i föreningens historia belyses, säger för sin del att det varit intressant att se hur vissa frågor återkommit i diskussionen bland hantverkarna.

–Bland det första man dis-

kuterade var möjligheterna att leva på hantverk och en annan fråga som återkommit med jämna mellanrum är om det behövs en särskild Ålands-souvenir och hur den i så fall skall se ut. Tidigt aktualiserades också frågan om behovet av ett hantverkshus, något som ju nu på sitt sätt förverkligats genom Salt.

Rita Jokiranta har formgivit den rikt illustrerade historiken.

Utställningen som finns i museets specialsäl och entrégalleri har sin vernissage på torsdag, den 16 oktober, kl. 18-20 och den pågår till den 16 november.

De ställer ut

På utställningen kan man finna arbeten av följande yrkesverksamma hantverkare: Maggie Stenius, Camilla Björklund, Sonja och Fredrik Borenius-Klinberg, Minna Rundberg,

Gunvor Skogberg, Peter Winquist, Anna-Lena Beckman, P-Å Johansson, Bert Johansson, Tanja Spormann-Karlsson, Jouni Lahdenperä, Maggie Holmberg, Florence Pahlman, Judy Kuitunen, Synnöve Nordström, Riitta Nieminen, Göran Stenroos, Inga Snellman, Totto Eckerman, Ann-Mari Enqvist, Eva-Len Mattsson, Ann Granlund, Ilse Berg, Siv och Simon Linney, Titti Sundblom, Gunilla von Nandelstadh, Isabel Kvarnfors, Peter Lindberg, A-L Eriksson, Eva Eriksson, Lotta Gustafsson, Ann Sundberg, Suzanne Lundberg, Barbro Avellán, Jussi Mäkelä, Maria Korpi, Maria Karlström, Maria Säll-Öfverström, Dennis Björk, Udo Wachoviak, Erik Karlsson, Maj-Britt Lind, Solveig Mörn, Paul Bradley, Margareta Svensson, Johan Dahlblom och Tiina Dahlman.

Inte längre verksamma

Ägg. Ett av Peter Winquists alster i utställningen.

Brudkrona. En brudkrona i silver gjord av Viking Sundberg.

Havsnära. En vette av Synnöve Nordström. I bakgrunden textiltryck med snäckor av Maria Korpi.

Textil och läder. Väskor av Johan Dahlblom och Lotta Gustafsson samt en kudde av Maija Häggblom på en vävd matta av Ilse Berg.

” Ordet tradition är lagom diffust för att verka förföriskt.
Man griper till det då man vill ge något dignitet.

BO LÖNNQVIST, professor emeritus, i Hbl

från olika tider

jubileumsutställning

useum.

hantverkare som finns representerade är: Börje Häger, Olof Holmström, Harriet Ehn, Tore Jansson, Uno Johansson, Dagny och Hugo Westermarck, Harry Hermansson, Britt-Marie Häger, Gun Sommarström, Andreas Liebenau-Müller, Alvar Donner och Leo Fagerholm.

I den historiska delen finns arbeten av Karl Gustafsson, Hugo Sandell, Walter Danielsson, Gideon Nordqvist, Viking Sundberg, Fanny Sundström, Sigrid Granfelt och Lydia Holmberg.

Ålands slöjd och konsthantverk, som till år 1997 hade namnet Ålands hemslöjdsförening, har i dag ett hundratal medlemmar. Verksamhetsledare är Hanna Wiik.

JAN KRONHOLM
jan.kronholm@nyan.ax
tfn 528 466

Foto: JONAS EDSVIK
jonas.edsvik@nyan.ax
tfn 528 471

Tidigt hantverk. Verksamhetsledare Hanna Wiik håller en bricka med hantverk av Karl Gustafsson, en pionjärerna i hemslöjdsarbetet.

På turné. Kamilla Ravnsfjell, på flöjt och orgel, Stäni Steinbock, på kantele och Kim Hansson, på gitarr, uppträder för skolelever på Färöarna. Foto: PRIVAT

Åländskt på Färöarna

När Nordens hus på Färöarna fyllde 25 år överlämnade Nordens institut en gåva i form av en åländsk skoltournée med musikern Stäni Steinbock och vis-sångaren Kim Hansson. Turnén genomfördes i månadsskiftet.

Stäni Steinbock och Kim Hansson genomförde sin turné på Färöarna mellan den 29 september och 3 oktober. Duon, som fick förstärkning av flöjtisten Kamilla Ravnsfjell från Färöarna som även spelade orgel, bjöd de färiska skoleleverna på programmet "En kantele på rymmarstråt". Fem skolor besöktes under turnén.

"En kantele på rymmar-

stråt" blev en del av Nordens hus satsning på den kulturella ryggsäcken, eller Listaleyapurin som den heter på färiska. Den kulturella ryggsäcken är ett samlingsnamn för kulturutbud som skolorna kan boka och intresset har varit stort.

"En kantele på rymmarstråt" besökte skolor i Nólsoy, Kvívík, Torshamn och Velbastaður. Programmet fick ett mycket gott mottagande i alla skolor och i Velbastaður fick Stäni och Kim även möjlighet att dansa kvaddans med eleverna.

Som värd och arrangör från Nordens hus på Färöarna fungerade Hedvig Westerlund-Kapnas som har sina rötter i Svenskfinland. (jk)

"Bildsköna" kallas en utställning som

öppnats i Åbo konstmuseum och som pågår ända till den sista augusti nästa år. Kvinnan som motiv ställs i blickpunkten i utställningen som bygger på material ur museets samlingar.

Åbo konstmuseums samling innehåller – liksom alla samlingar som presenterar konst från olika tidsperioder – en stor mängd verk med kvinnan som motiv.

Olika konstverk som föreställer kvinnor är en väsentlig del av 1800-talets bildvärld. De flesta av dem kan ses som representationer av skönhet eller kvinnlighet. Utställningens namn "Bildsköna" syftar just på detta. Utställningen vill dock granska motivet, bilden av kvinnan, mera djupgående och placera in verken i ett bredare samhällsligt och konsthistoriskt perspektiv. I utställningen Bildsköna ingår såväl målningar och grafik som skulpturer. Representerade är bland andra Gunnar Berndtson, Elin

Danielson-Gambogi, Albert Edelfelt, Magnus Enckell och Akseli Gallen-Kallela. □

Tove Jansson och mumintrollen

är föremål för en utställning som på barnens konsthus Lilla Aurora i Esbo. Utställningen öppnas på Svenska dagen, den 6 november, och visas till den 4 december.

Utställningen är ett samarbete mellan Folkets hus och folkparkerna i Sverige och Esbo stads kulturförvaltning. Utställningen har producerats av Paula Hoffmann, Eva Monthén och Anna Ribbing.

Efter utställningens premiärvisats i Esbo skall den turnera i Sverige och bokningar finns redan långt in på år 2011.

Utställningen heter "En egen värld" och syftar på att konstnären och författaren Tove Jansson skapade en alldeles egen och unik värld.

Lilla Aurora hittar man på Träskändavägen 1-3 i Esbo. □

Damernas

afton

torsdag 30/10 kl 19
på Mariepark

*Modervisning
& underhållning*

Biljetter 32€. I biljetten ingår: Ett glas mousserande vin, träkolsgrillat lammfärsspett med citrontimjansky, äppeltzaziki och örtpotatis, ett glas vin, kaffe och en "övertäckningskasse".

Biljetter kan köpas hos F:ma Erik Mattsson i Godby, AAB Citykontoret/kundtjänst.

Arrangör: Åland Freja

Handelskammaren vill ha hit mer utl

När Ålands handelskam-
mare nyligen presenterade
sin affärsplan för Åland
påpekade man hur viktigt
det är att söka arbetskraft
utanför landskapet.

Redan nu finns det
mycket utländsk arbetskraft
i de åländska företagen.

I Ålands handelskammarens affärsplan för Åland skriver man att nettoflytningen till Sverige har varit negativ under flera år.

–Detta medför att Åland har en "brain-drain" och en arbetskraftsutvandring till Sverige. Åland har sedan en längre tid gått miste om en tredjedel av varje ungdomsgeneration. Denna måste i huvudsak kompenseras genom inflyttning, anser handelskammaren.

I vintras ordnade handelskammaren, tillsammans med AMS, en kurs för företag som anställer utländsk arbetskraft. Ett av företagen som deltog var Transmar.

–I dagsläget har vi inte så många anställda utifrån, men det är säkert något som blir mer aktuellt framöver. Därför är det bra att ta reda på vilka regler som gäller, säger vd **Kjell Clemes**.

Clemes berättar att Transmar idag har några anställda från Tyskland och Sverige. Tidigare har man också haft personal från Thailand.

–Vi har anställt folk utifrån eftersom det råder brist på arbetskraft, särskilt på chaufförssidan.

Hur skulle ni klara er utan utländsk arbetskraft?

–Hittills har det gått på något sätt, men det blir nog svårare framöver.

Bekantas bekanta

Brändö bygg är ett annat åländskt företag som redan anlitar arbetskraft utifrån.

–Idag är vi tio anställda i företaget, och hälften kommer utifrån, från Estland och Rumänien, berättar vd **Stefan Thörnroos**.

Thörnroos berättar att de som jobbat längst hos honom har varit här i hela fem år.

–Det har varit problem att få tag i arbetskraft lokalt. Genom bekantas bekanta har vi fått kontakt med arbetare utifrån.

Även fruktodlaren **Kristian Karlsson** i Tjudö anlitar utländsk arbetskraft, främst letter och rumäner.

–I år har vi som mest haft tolv anställda här på samma gång, det var under äppelsången, berättar han.

Karlsson konstaterar att det är svårt att få tag i ålänningar som vill arbeta med fruktodling.

–Det finns för få som är arbetslösa, och de flesta som söker jobb vill ha ett heltidsjobb, och vi kan inte erbjuda arbete året runt.

Karlsson är mycket nöjd med sin utländska personal. Han säger att de flesta är väldigt duktiga, och han skulle gärna se att myndigheterna gjorde mer för att skapa bra förutsättningar för utländsk personal.

–Idag måste de betala 35 procent i källskatt. De skulle få mer pengar i handen om de betalade vanlig inkomstskatt. Vi gör vad vi kan, men sist och

Byggare. Brändö bygg har flera anställda från Estland och Rumänien. Vasile Junesko var med och byggde Brändö Idrottshall, men nu har han återvänt hem igen.

Foto: ERKKI SANTAMALA

Brist på chaufförer. På Transmar tror man att man framöver kommer att anställa mer utländsk arbetskraft. Orsaken är att det råder brist på arbetskraft lokalt.

Foto: FREDRIK TÖRNROOS

slutligen hänger det mycket på myndigheterna.

Ingen exakt statistik

Exakt hur mycket utländsk arbetskraft det finns på Åland idag är oklart. Den mest exakta siffran Nya Åland har fått tag på är antalet källskattekort som getts ut i år. Källskattekort ges till personer som kommer till Åland för att arbeta och som stannar i högst sex månader. Hittills i år har skattebyrån gett ut 880 sådana källskattekort. Under fjolåret gav man ut drygt 920 stycken.

–Men till dem räknas även artister och andra som kommer hit för att göra ett uppträdande, personer som kanske bara stannar en dag, säger skattedirektör **Raija Aller Mattsson**.

På Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) känner man inte heller till någon exakt siffra. Istället hänvisar man till polisen, som beviljar uppehållstillstånd.

–Det är en svåröverblickbar fråga. Eu-medborgare som stannar mindre än tre månader behöver till exempel inte alls söka uppehållstillstånd, säger **Klara Eriksson** på polisen.

Ålands statistik- och utredningsbyrå har inte heller några exakta siffror att komma med. Med hjälp av enkätundersökningar som riktats till drygt

Fakta/Så ser det ut idag

■ I dag finns ungefär 70 olika nationaliteter representerade på Åland. För den starkaste ökningen av invandringen under 2000-talet står personer födda i Baltikum och personer födda utanför Norden och Baltikum.

■ 48 olika språk talas på Åland. Svenska är det största språket, följt av finska, estniska, lettiska, engelska, rumänska, ryska, thai, tyska och kurdiska.

■ 31 procent av invånarna på Åland är födda utanför landskapet

■ 880 källskattekort har tecknats hittills i år. Förra året tecknades drygt 920 källskattekort.

Fakta: ÅSUB, Skattebyrå

1200 personer som flyttade från eller till Åland under perioden 1990-2006 kan man konstatera att det främst är baltiska medborgare och andra utomnordiska medborgare som stått för invandringen under 2000-talet. Men vilka som kommit till Åland för att arbeta, och inom vilka branscher de fått jobb, det är oklart.

MALIN LUNDBERG
malin.lundberg@nyan.ax

Oerhört viktiga. –Det är oerhört viktigt för vår verksamhet att vi får tag i bra personal, säger fruktodlarna Sâpa och Antra Nezdulirina från Lettland äpplen.

Nya metoder ska fören

Nya flexibla metoder ska göra det lättare att rekrytera utländska arbetstagare.

Det föreslås i en rapport som förra veckan lämnades till migrations- och Europaminister Astrid Thors.

Det är inrikesministeriets sektorsövergripande projekt för att främja arbetskraftsinvandring som föreslår nya metoder för att rekrytera utländska arbetstagare.

Projektets arbetsgrupp konstaterar att eu-länder, Ryssland, Ukraina och folkrika länder i Sydostasien är de viktigaste ursprungsländerna för utländsk arbetskraft som kommer till Finland. Man föreslår nu att Eures-nätverket, europeiska nätverket för arbetsförmedlingar, borde göras effektivare genom att utbilda fler rådgivare. Man tycker också att samarbete kring information, utbildning och rörlighet borde utvecklas med nordvästra Ryssland.

Rekryteringskompetensen i sydostasiatiska länder borde utvecklas genom att en samordnare anställs på viss tid för att vägleda finländska arbetsgivare och arbetstagare som planerar att flytta. På så sätt skulle man

få en mer fokuserad rekrytering och man kunde förebygga att människor i ursprungsländerna utnyttjas ekonomiskt eller till och med blir offer för människohandel.

Man föreslår att försöket startas vid Finlands ambassad i Vietnam.

Utbildning för inflyttade

Arbetsgruppen skriver också att det är viktigt att arbetsgivare i tillräckligt god tid börjar förhandla om rekrytering i utlandet med kommuner, arbets- och näringsförvaltning och andra som ansvarar för invandrar tjänster.

Vad gäller utbildning och språkundervisning i ursprungslandet anser arbetsgruppen att ansvaret huvudsakligen ligger på arbetsgivaren. Kommuner, läroanstalter och andra myndigheter bör däremot planera hur de ska arrangera språkundervisning och annan eventuell kompletterande utbildning för dem som flyttar till Finland.

Hälsovårdspersonal

Arbetsgruppen har behandlat rekrytering av personal inom social- och hälsovården separat. I första hand anser arbetsgruppen att man bör arbeta för att få finländsk yrkesfolk inom hälso-

vården utomlands att flytta tillbaka till Finland. Man bör utarbeta särskilda åtgärdsförslag för rekrytering av hälsovårdspersonal när det gäller behörighet och krav på språkkunskaper.

Minister Thors, som fick arbetsgruppens rapport i torsdags, tycker att rekommendationerna är goda långsiktiga förslag.

–Själv saknar jag också förslag till snabba lösningar till exempel på bristen på yrkesfolk inom hälsovården. För tillfället rekryterar till exempel Danmark aktivt läkare från Tyskland. Finland borde driva liknande rekryteringskampanjer i andra eu-länder. Även om vi kunde få största delen av det finländska yrkesfolket inom hälsovården utomlands att återvända till hemlandet är det nämligen ett faktum att det inte skulle eliminera bristen på arbetskraft, konstaterar Thors.

Hela slutrapporten för projektet, "Samarbetsformer med ursprungsländer för att främja arbetskraftsinvandring", finns att läsa på finska på adressen www.intermin.fi/publikation/312008.

MALIN LUNDBERG
malin.lundberg@nyan.ax

ändsk arbetskraft

aren Kristian Karlsson, som är mycket nöjd med sin lettiska och rumänska personal. På bilden sorterar Dzintra. Foto: ERKKI SANTAMALA

kla rekrytering

Vill ha snabba lösningar. Migrations- och Europaminister Astrid Thors skulle vilja se snabba lösningar på hur man kan rekrytera personal utifrån till hälsovården. Foto: ANDREAS DIENERT

En pyrdlig Jomala-stämpel sitter på märket med skadat "R".

Litet fel kostar mycket

Det blev ett litet fel när det åländska frimärket med en ejder trycktes. Detta lilla fel betalar samlarna mycket för.

Märket kom ut 1987 och på en mycket liten del av upplagan har "R" i ejder blivit något deformerat. Ett mycket tydligare fel än de små streck och punkter som finns på många åländska frimärken och som betecknas plåttfel.

I den katalog över åländska varianter som Tom Sarpaneva i Helsingfors gav ut för några år sedan värderas ett sådan märke till 480 euro. Nu och då ser man märken till försäljning, men det är inte ofta. På en auktion 2005 såldes ett märke på auktion i Helsingfors för 299 euro.

För en tid sedan bjöds ett märke ut till försäljning på

svenska auktionssajten Tradera. Säljaren hade satt utropspriset tre kronor!

Ofta är det en bra taktik med löjligt låga utropspris för att få igång budgivningen. Nu var det fyra spekulanter som

kämpade om objektet och priset stannade på 2501 kronor. Trots allt ett lågt pris, jämfört med tidigare noteringar.

Köpare är en samlare i Mariehamn, som var mycket nöjd med sitt kap. (ms)

TACK för de givande åren i Mariehamn.

VÄLKOMNA till Godby Apotek!

Kaffepannan varm torsdag 16.10.

GODBY APOTEK
Apotekare Johan Ek

ALTERNATIV FÖR AVLOPPSRENING

WehoPuts®

- minireningsverk -

WehoPuts, ett biologiskt-kemiskt fungerande minireningsverk, avsett för avloppsvattenhantering från enskilda hushåll i åretruntbruk.

Representant på plats

Torsdag 16 oktober kl 12-15 finns Niina Tynni hos oss. Kom in och prata!

RÖR DET RÖR RÖR DET...
BOMANSON & CO

Vikingagränd,
tel. 23 400, fax 22 841,
www.bomansons.ax

Öppet: mån -fre 8-17, lörd 9-13

Nattchef | 528 453 | marten.sundberg@nyan.ax

”
 + AT
 HT
 —————
 = KV ”

Jag tänker ofta på vad min gamle vän redaktör Jansson på Sveriges Television sa: Har du en AT och en HT får du en KV. Vilket betyder: har du en grej med human touch och en en grej med animal touch får du en kioskvältare.

Och så är det. De häftiga bröderna Mattias och Tobias Björklund som så glatt tittar mot oss på förstasidan, några månader efter dramat vid Pommern. Katten som så desperat längtar hem till Ödanböle att den gång på gång gör promenaden dit från Solberget. En tår i ögonvrån vid datorn. Det är en bra dag på jobbet.

Då säger jag som Jim Morrison: I am proud to be a part of this number.

Foto: Stefan Öhberg

Nya Åland
 Värmer vardagen

Hallå där...

Hallå där Erik Hemming, kursledare i Öppna högskolans medieträning för första hand chefer som kan hamna i "skottlinjen" för journalister.

Vad lär du ut egentligen?

– Det finns ju chefer som har dåligt självförtroende och kombineras det med dåligt samvete är det inte alltid så lätt att konfronteras med journalister. Jag får väl lära dem hur man skall ljuga för pressen...

Jaha du, och hur skall man göra det?

– Det avslöjar jag inte för dig! Nej, skämt åsido, det handlar om att lära sig att inte säga mer än vad man kan stå för. Man skall också komma i håg att ge de bakgrundsfakta som behövs i varje enskilt fall. Dessutom kommer jag att betona vikten av att ha en proaktiv hållning till massmedia. Det gäller för en chef att skapa en relation till journalisterna innan man har kris i sitt företag eller i sin organisation.

Hur skapar man den relationen?

– Genom att försöka få positiv publicitet precis som själva medieträningens kursen får just nu! Vill man veta ännu mera skall man delta i kursen!

TITTE TÖRNROTH-SARKKINEN
titte.tornroth@nyan.ax

Vill ha gc-väg Näfsby-Bjärström

■HAMMARLAND. Kommunstyrelsen i Hammarland vill att landskapsregeringen tar med en gång- och cykelväg när man börjar planera ombyggnaden av Emkarbyvägen inom Hammarlands kommuns område.

Kommunstyrelsen beslöt vid sitt senaste möte att vända sig till regeringen och föreslå att en gång- och cykelväg tas med i planerna för sträckan mellan korsningen i Näfsby och Bjärströms bro. Frågan kom upp som ett extra ärende vid styrelsemötet. (jk)

■Maxtaxan för barndagvård kommer inte att höjas på Kumlinge. I övriga Finland kan taxan höjas till 230 euro, men Kumlinge väljer att behålla beloppet 200 euro.

Så använder barnen nätet

Communities, spel och chatt.

Så använder barn i årskurserna 3-6 nätet – men de tycker fortfarande att det är roligare att träffa kompisar på riktigt

Det får man veta i en enkät som ingår i Rädda barnens projekt "Barnens internet".

Utredaren Marita Mattfolk har låtit 712 barn i årskurserna 4-6 beskriva sina surfvanor och vad de varit med om på nätet.

Drygt 44 procent av deltagarna är ute på nätet varje dag. 66 procent chattar mest och 69 procent spelar spel. Att träffa kompisarna på riktigt är fortfarande viktigt för de flesta. Men att surfa och chatta är en av de fem viktigaste fritidssysselsättningarna.

Att läsa läxor och sporta tar också mera tid i anspråk än internet för en majoritet av deltagarna.

Könsskillnader

Det är skillnad på hur pojkar och flickor använder nätet. Fler flickor än pojkar är med i communities, mötesplatser på nätet. Bilddagboken, Kamrat, Stallet och Lunarstorm är de mest populära mötesplatserna.

Pojkar ägnar betydligt mera tid än flickor åt dator- och tv-spel. Och en fjärdedel av pojkarna spelar sånt som har 16 eller 18 års åldersgräns, till exempel Counter Strike och Grand Theft Auto. En del föräldrar och barn har trott att åldersgränsen står för spelets svårighetsgrad.

31 procent av deltagarna laddar ner musik, film eller datorprogram och många vet inte att det kan vara olagligt, eftersom deras föräldrar också gör det.

Mobbning på nätet

Ett av projektets syften är att motarbeta mobbning på nätet. Vart femte barn har någon gång blivit mobbat eller retat

Samlingsplatser. Här är några av de svenska communities som många åländska barn, och i synnerhet flickor, besöker. Montage: ERKKI SANTAMALA

– och det resultatet överensstämmer med en liknande undersökning i Sverige 2006.

Maria Mattfolk har i intervjuer fått veta att barn hittat bilder på sig själva på nätet som någon annan lagt upp. Barnen har då fått råd om hur man kan gå tillväga för att avlägsna sådana bilder.

Barnen sade ofta att de inte bryr sig om de ser något obehagligt på nätet. Det kan bero på att de sett sådant så ofta att de blivit härdade.

Fyra av tio barn har regler hemma om hur mycket de får spela och surfa.

Föräldrar är osäkra

180 föräldrar som gått på föreläsningar om barnens nätvanor har också deltagit i undersökningen.

Nio av tio föräldrar använder internet. Men många känner att de inte vet tillräckligt mycket om vad barnen gör på nätet, eller hur man skall dra gränser. Så här säger en förälder om onlinespelet World Of Warcraft:

–Det går inte att sluta spela på bestämda tider för de spelar mot varandra samtidigt. Det blir en press på barnet och jag som förälder borde inte låta honom spela, men, men...

En annan förälder tyckte att det är svårt att begränsa spelet när föräldern har ont om tid och barnet känner sig ensamt.

Föräldrar är också oroliga för att barnen surfar på "fel sidor", att de lämnar ut känslig information om sig själva,

eller att pedofiler skall få kontakt med dem via nätet.

Därför vill många lära sig hur man kontrollerar vilka sajter barnet har varit in på och hur man kan spärra dem.

Begränsar datortid

Men det finns också föräldrar som inte är oroliga. En av dem berättar att barnen får använda datorn hemma högst tre timmar per vecka, plus en timme för Sims-spel.

–De får söka material till skolan, ladda ner musik och kolla på Youtube ibland. De vet att vi när som helst skall kunna se vad de är inne på.

Och det är den linjen som Marika Mattfolk också är inne på. Barn lär sig ofta surfa av en kompis eller genom

att prova sig fram på egen hand.

– Men var är de vuxna? Föräldrarna måste ta sitt ansvar i den här frågan, är Mattfolks åsikt.

Hon tror att föräldrar till yngre barn, kanske från årskurs 1, skulle ha nytta av få veta hur barn kan använda nätet.

–Föräldrar är mer motiverade när deras barn är mindre. Elever i årskurserna 4-6 har ofta redan ett internet-och spelbeteenden som känns svårt att bryta.

Goda råd för föräldrar som vill skydda sina barn på nätet finns på: www.raddabarnen.ax/bar-nensinternet

PATRIK DAHLBLOM
patrik.dahlblom@nyan.ax

Lodjuret kan ha gått här

Ett tassavtryck på sandstranden vid Lumparn - har det varit lodjur i farten?

–Inte kan man utesluta det, säger naturvårdsintendenten Jörgen Eriksson.

Fotot togs i söndags i Granboda, vid Lumparns södra strand. Fotografen har lagt en sockerbit intill avtrycket för att visa hur stort det är.

–Det är inget idealspår, på grund av den torra sanden. Men man kan absolut inte utesluta att det är ett lodjur, säger Jörgen Eriksson.

Storleken överensstämmer med lodjurets. Och när Jörgen Eriksson får höra att jägare i trakten tycker att antalet rådjur har minskat säger han:

–Det hör också ihop med lo-

djursbilden. De står högst upp på matlistan. Vi vet med säkerhet att vi har lodjur på Åland. Då är nästa fråga – hur många? Det kan vi få svar på i vinter.

Om det snöar, det vill säga. Då kan landskapet inventera beståndet med jägarnas hjälp. Men då skall det ha snöat nyligen så det kan bli upprop med kort varsel.

Mest stora hundar

Förra gången det var mycket spårspår slogs Jörgen Eriksson av hur många stora hundar som springer lösa i landskapet.

–Åttio procent av spåren som jag tittade på var hundspår. Bland de övriga tjuo procenten fanns det nog lodjur med. (pd)

Kanske ett lodjur. Den här bilden togs på en sandstrand vid Lumparn i helgen. Foto: PRIVAT

EN KLASS FÖR SIG
VILKEN KLASS VÄLJER DU?

A-klass 150 3D 22.900€ – 948.600€ SLR McLaren Roadster

- DET HANDLAR OM KVALITET -
BILCENTER
www.bilcenter.ax
Uppgårdsvägen 18
Bilförs., tel 12 551: vard 9-17, lörd 10-13
Reservdelsförs., tel 12 552: vard 8-16

Häng med MOTIONERA och vinn!

Vinn presentkort värda: 100€, 30€ eller 20€

Tio metoder att stärka musklerna

MOTION. Förra veckan handlade om konditionsträning. I dag ska vi titta lite närmre på hur du stärker kroppens muskler. Starka muskler stöder och skyddar lederna samtidigt som rörligheten och balansen blir bättre. Här följer ett par tips för att träningen ska bli så bra som möjligt.

- Du behöver inte använda redskap för att stärka musklerna. Armhävningar och situps ger bra resultat.
 - Vill du öka styrkan och uthålligheten ytterligare kan du använda hantlar, stänger eller träningsmaskiner.
 - Det är viktigt att värma upp och töja musklerna både före och efter träningen.
 - Om du främst vill träna musklernas uthållighet rekommenderas 8-20 lyft med en vikt eller rörelser i en maskin.
 - Vill du istället träna muskelstyrkan bör träningen vara tyngre med 4-6 upprepningar av rörelsen i tre omgångar. Du ska ligga så nära gränsen som möjligt med vad du orkar.
 - Vill du bygga muskler ska du göra 8-12 upprepningar i tre omgångar. Dela upp ditt träningspass under veckan och kör 2-3 övningar per muskelgrupp. Efter 4-6 veckors träning bör resultatet synas.
 - Det är väldigt viktigt med återhämtning. En lagom återhämtningsperiod är minst två dagar.
 - Vid hårdare träning kan det behövas mer vila. Tränar du oftare riskerar du att bli övertränad och om musklerna inte får återhämta sig så utvecklas de inte.
 - Det är också bra att variera träningen. Några veckor kan du träna lite lugnare medan andra veckor kanske blir lite hårdare. Det kallas för cyklad träningsintensitet.
 - All dopning är dåligt.
- Källa: sjukvårdsradgivningen.se

Träna, träffas & trivs!

Måndag & Onsdag 10.00-21.00
Tisdag & Torsdag 06.50-21.00
Fredag 10.00-20.30
Lördag 10.00-16.00

Åland AVANCIA Sportcenter

Strandgatan 31, tfn 15 215, fax 15 226
www.avancia.nu

MARIEBAD
MARIEHAMNS STAD

Badhuset för motion och rekreation.
Relaxavdelning för grupper.
Tfn 531 650

www.traningsverket.fi

TRÄNINGSVERKET
Träning för alla.

Ålands modernaste träningscenter!

ÖPPETTIDER
Må/On/To 09.00-21.00
Ti 06.45-21.00
Fre 06.45-20.00
Lö 10.00-14.00
Sö 14.00-18.00

info@traningsverket.fi ☎ +358 18 23003

MOTIONERA 15.9-15.11 och vinn presentkort

MOTIONS SKORT

1) Datum:	2) Datum:
3) Datum:	4) Datum:
5) Datum:	6) Datum:
7) Datum:	8) Datum:
9) Datum:	10) Datum:
11) Datum:	12) Datum:
13) Datum:	14) Datum:
15) Datum:	16) Datum:
17) Datum:	18) Datum:
19) Datum:	20) Datum:

Skriv datum i en ruta för varje gång du motionerat minst 30 minuter. Anteckna också vad du gjort, exempelvis promenad 2 km. När du fyllt i hela kortet och skickat in det till Nya Åland deltar du i dragningen av **fina priser, presentkort värda 100€, 30€ eller 20€.** När motionskortet är fullt börjar du på ett nytt och ökar därmed din vinstchans!

Ditt motionskort skickar du till Nya Åland, PB 21, 22101 MARIEHAMN eller lämnar in det till vårt kontor på Uppgårdsvägen 6. Du har tid på dig att fylla i motionskortet 15.9-15.11.2008. Korten bör vara Nya Åland tillhanda senast onsdagen den 19.11.2008. **LYCKA TILL!**

SIMNING Skön och skonsam motion ...

- Simglasögon • badmössor
- Öronproppar • näsklämmor
- Simbyxor • flytkuddar för barn m.m.

thn 14 950, fax 14 959
Skarpansvägen 28
Öppet: må-fr 9.15-17
lö 10-14

CITY SPORT & CYKEL

Ålands Idrottscenter

ÖPPET
Vardagar kl 12.00-22.00
Helger kl 12.00-18.00

MORGONSIM
kl 06.00-10.00 tisdag & fredag
Kassan stänger en timme före

Tel 41 555

iPod Shuffle 2GB

95€

TeleButiken
Storagatan 6, tfn 27 448 www.telebutiken.ax

• FRITIDSKLÄDER •

Fleece 29,90€

TEL. 15 561
SNICKARBYXAN
Ålandsvägen 35

Namn:

Adress:

.....

Telefon:

Nya Åland
☆☆☆

DIN SPORT & FRITIDSBUTIK!

89€

Norm. pris 119 €
Strl herr 40-45, dam 36-42

SPORT center
NORRAGATAN 9
thn 16 489, fax 16 589.
Öppet 9-17.30 lörd. 10-14

Motionskort finns att hämta hos:

- Avancia
- Mariebad
- Träningsverket
- City Sport & Cykel
- Ålands Idrottscenter
- Telebutiken
- Sportcenter
- Viking Line Storagatan
- Ålands TV
- Expert Welander
- Snickarbyxan

och på följande ställen:

- Nya Åland
- Godbyhallen
- Vikingahallen
- Bollhalla
- Idrottsgården
- Baltichallen

Stans bästa TV-affär gör du hos oss!

LG SAMSUNG SONY m.fl.

expert WELANDER
Ekonomiegatan 3. Tel 14 400.

SPORT ÄR ROLIGT... på TV!

Vi är inte nöjda förrän Du är nöjd...

AB ÅLANDS TV

Panasonic

Storag. 9, tfn 12 629 www.alandstv.com

BRA PRISER

med Viking Club under hela hösten

11€

1-5 personer och bilen t/r med Rosella.
Gäller t o m 31.12.2008.

VIKING CLUB

VIKING LINE
www.vikingline.ax

BARNSIDAN

Vad ska man göra på höstlovet?

Höstlovet lockar till en massa roliga äventyr. På fyra dagar hinner man göra ganska mycket. Barnsidan ger tips om vad man kan göra som inte kostar så mycket.

1 Gå ut och kratta löv. Har du ingen egen gård kan du fråga om du får kratta hos någon annan. Sedan kan du hoppa i lövhögen eller leka lövregn. Samla de vackraste löven du hittar och gör ett konstverk. Varje löv ser olika ut, titta själv så får du se.

2 Om solen skiner kan du gå ut på en picknick. Bor du utanför stan finns det säkert en kulle eller strand med vacker utsikt du inte hunnit upptäcka. I Mariehamn finns det både vackra stränder och många lekparkar som kan utforskas. Men kom ihåg! Var försiktig på stranden!

3 Ta med någon kompis och gå på museum. Både Ålands museum och Ålands sjöfartsmuseum har roliga utställningar hela året om.

Hitta på en pjäs. Bilden är från Lappofesten i sommar då barnen visade upp en pjäs om poliser. Från vänster Alexandra Thörnroos, Olivia Smeds, Filip Eriksson. Längst fram sitter Viktor Thörnroos och Irma Gunell. Arkivfoto: PRIVAT

4 Samla ihop några syskon eller kompisar och sätt upp en pjäs som ni sedan visar för publik (kan vara syskon, föräldrar och grannar).

5 Titta i tidningen om till exempel 4H-gården eller någon ridskola har något särskilt på gång för höstlovet.

ERICA HAR PLOCKAT HÖSTLÖV. KAN DU LISTA UT FRÅN VILKA TRÄD LÖVEN KOMMER? KAN DU FÄRGLÄGGA LÖVEN?

Har du läst en bra bok?

Eller sett en bra film?
Vill du berätta om den för barnsidans läsare?

Kontakta barnsidan på barnsidan@nyan.ax och lämna dina uppgifter så hör vi av oss.

Maria Nykvist
Epost: sport@nyan.ax
Telefon: 528 478

Inför IFK Mariehamns säsongspremiär i damernas handboll: **Har spelet men inte spelarna**

Genrep. (Fr v) Hanna Johansson, Louise Gustavsson, Malin Lindqvist, Roger Pettersson, Ida Eriksson, Nina Hinnenberg, Christa Martin-Sundman och Jeanette Toivonen satsar allt vad de kan inför den stundande säsongspremiären.

HANDBOLL. På söndag inleder IFK Mariehamns handbollsdamer division IV-säsongen med hemmamatch mot Rimbo HK. Inför premiären verkar spelet stämma för hemmalaget, problemet är snarare att få i hop tillräckligt med spelare.

De senaste två åren har handbollsdamerna i IFK Mariehamn tagit ett rejält kliv i tabellen. Från att ha legat konstant i botenregion i Upplands division IV, slutade de förra säsongen på en mittenplacering. Detta trots att de bara spelade hälften av säsongens matcher.

–Vi vann de flesta matcherna vi spelade, men vi hade för liten trupp för att kunna ställa upp i varje. Därför fick vi lämna wo i varannan match ungefär, säger lagets tränare **Roger Pettersson**.

Det var i samband med att Roger Pettersson, en tidigare elithandbollsspelare från Sverige, tog över som tränare som spelet utvecklades i laget.

–Jag införde handbollsdisciplin. Alltså att man måste tänka handboll hela tiden och att ha en plan bakom spelet. Många glömmer att det är en tankekrävande och psykologisk sport, säger han.

För få spelare

Spelmässigt ligger laget på en hög nivå för sin division. Problemet är snarare att de är för

Rutinerad. Nina Hinnenberg delar sitt spel mellan Helsingfors IFK och IFK Mariehamn. Nyligen deltog hon i europacupspel med huvudstadsklubben och från och med nu spelar hon säsongen med Mariehamn.

få aktiva. Svenska handbollsförbundet godtog förra säsongen att laget endast kunde spela hälften av matcherna.

I år har de för avsikt att spela varje match, vilket kan bli ett problem. I och med att laget ska kunna spela match behöver de enligt Pettersson vara minst åtta spelare tillgängliga, och vid gårdagens träningen var de bara sju stycken.

En av de mest rutinerade spelarna i laget är **Nina Hinnenberg** som är nyss hemkommen från europacupspel med Helsingfors IFK, men som också spelar i IFK Mariehamn. I det relativt unga och oerfarna laget som Mariehamn är, hjälper hon

till att föra utvecklingen framåt. Hon var dessutom med och spelade förra säsongen.

–Trots att vi inte har spelat ihop så länge som ett lag, tycker jag ändå att vi håller ett högt tempo och har ett stabilt försvar. Vi har absolut potential att bli topp tre bara vi håller oss friska och tillräckligt många, säger hon.

Ovisst motstånd

Säsongen inleds i Baltichallen nu på söndag mot Rimbo HK. Det gästande laget har redan spelat två matcher i serien och vunnit lika många. Den inledande matchen spelades mot Fjärdhundra SK och Rimbo HK krossade då motståndarna med hela 55-15. Den andra matchen slutade med mer handbollsliska siffror 20 - 32, fördel Rimbo.

–Det är svårt att prata om motståndet så här i början. Det ligger antagligen bortfall av spelare som var sjuka eller något bakom de stora siffror, säger Pettersson.

Själv hoppas han att sitt lag ska vara friskt och fulltaligt så att de kan fullfölja spelschemat under säsongen.

–Gör vi det ska det inte vara några problem att i varje fall hålla oss över mittstrecket i tabellen, säger han.

MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax
tfn 528 478

Foto: ERKKI SANTAMALA
erkki.santamala@nyan.ax
tfn 528 470

Elitspelare. Roger Pettersson har själv varit elitspelare i bland annat Telge/Järna. Nu är det att vara tränare som gäller och han har under två år varit med och bidragit till IFK Mariehamns utveckling. "Vi skulle kunna gå ännu längre om vi var fler i laget. Dels för att kunna spela alla matcher i serien, dels för att få ut mer på träning då vi skulle kunna spela matcher inom laget."

Fakta/Spelschemat

19 oktober Mariehamn – Rimbo HK
25 oktober Vassunda – Mariehamn
9 november Fjärdhundra – Mariehamn
15 november Mariehamn – Film
22 november Bollstanäs – Mariehamn
29 november Mariehamn – Team Rimbo
7 december Mariehamn Lidingölaget
13 december Lindö – Mariehamn
10 januari Mariehamn – Lindö
17 januari Lidingölaget – Mariehamn
24 januari Mariehamn – Bollstanäs
1 februari Film – Mariehamn
7 februari Mariehamn – Fjärdhundra
14 februari Mariehamn – Vassunda
7 mars Rimbo HK – Mariehamn
14 mars Mariehamn – Upplands Tuna
28 mars Team Rimbo – Mariehamn

Asumaa dömer Hamburger SV

FOTBOLL. Tony Asumaa har fått förtroendet att döma Uefacupmatchen mellan slovakiska MSK Zilina och Hamburger SV från Tyskland.

Matchen spelas i Zilina i Slovakien den 23 oktober och Asumaa assisteras av **Jukka-Pekka Koskela** och **Matti Heininen**. Fjärdedomare är **Jouni Hyttiä**.

I Hamburger SV spelar bland annat den tyska landslagsbacken **Marcell Jansen** samt Hollands **Nigel de Jong**. (jl)

Åländska framgångar i simning

SIMNING. De åländska simmarna presterade bra i helgens tävling Tunafors Nationella i Eskilstuna. Både på 100m fjärlsim och 100 m ryggsim blev det dubbelseger för **Gustav Carlsson** och **Martin Hougberg**. På 100m frisim placerade de sig på silver- respektive bronsplats.

Och på 100 meter frisim tog **Christopher Oksman** bronspengen.

Det hölls även tävlingar i Upplands-Bro i helgen. De åländska simmarna på plats där kammade hem hela sex guld, fyra silver och sex bronsmedaljer. Bakom de framgångarna står **Sara Oksman**, **Anton Holmberg**, **Sara Helling** och **Frans Mannelius**. (mn)

Shala förlänger med FC Lahti

FOTBOLL. Drilon Shala har förlängt sitt kontrakt med fotbollsligaklubben FC Lahti, där han stannar i ytterligare två säsonger.

Den 21-åriga anfallaren Shala har gjort tre ligamål på 18 matcher i år.

FC Lahti gör sin bästa ligasäsong någonsin och kämpar om tredje platsen i de två sista omgångarna. Redan i det här skedet har laget satt klubbrekord i antal segrar, fjorton stycken. (FNB)

Demba Savage kvar i Honka

FOTBOLL. Gambiska mittfältaren **Demba Savage** har skrivit på för Honka fram till slutet av 2011. Han har spelat tre matcher i fotbollsligan i år.

Savage, 20, kom till Finland och Karlebylaget KPV 2006. Han flyttade till Honka i augusti. (FNB)

Antonio Inutile stannar i VPS

FOTBOLL. Offensiva mittfältaren **Antonio Inutile** fortsätter spela för VPS också nästa säsong. Vasaklubben har inte gjort någon toppsäsong i fotbollsligan, men riskerar inte längre att åka ur serien.

23-åringen Inutile kom till VPS inför årets säsong. Han har tidigare spelat ligafotboll för HJK och Koo-TeePee. Han har inte missat en enda av VPS matcher i år och har gjort tre mål. (FNB)

Salmén mot Europatouren Åland United blir egen förening

GOLF. Efter två år som proffs och spel på bland annat SAS Masters Tour kvalar Anna-Karin Salmén i januari för spel på Europatouren.

Under två veckor i januari i spanska La Manga kvalar upp till 250 spelare från hela världen om cirka 25 platser på Europatouren. En av dem är Anna-Karin Salmén från Ålands golfklubb.

–Det är två intensiva veckor och det är svårt att veta nu hur bra jag kommer att spela då. Men jag skulle aldrig ställa upp om jag inte trodde att jag hade en chans att ta mig till Europatouren, säger Anna-Karin Salmén.

Bra känsla

Under två år har hon spelat på SAS Masters Tour (tidigare Telia Tour) men känner sig nu redo för att avancemang.

Hon menar att trots att hon inte är nöjd med resultaten i år så har känslan varit bra.

–Spelet har känts bra hela säsongen och resultatet släpper nog någon gång. Jag måste ju tro på mig själv. Annars är det inget speciellt som fått mig att fatta det här beslutet, utan snarare så att när jag bestämde mig för två år sedan att satsa på proffsspel så har det funnits med hela tiden att jag vill spela på Europatouren, säger hon.

Europatouren, eller Ladies European Tour (LET) som

Mot större mål. Om cirka tre månader tävlar Anna-Karin Salmén i spanska La Manga. På spel står åttioåriga platser på Europatouren.

den heter internationellt, är namnet på damernas professionella tour av golfävlingar som arrangeras i Europa, Australien och Asien. Tävlningar som ingår är bland an-

nat Evian Masters och majorn British Open.

Bara den amerikanska LPGA-touren (Ladies Professional Golfers Association) är större.

MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax
tfn 528 478

Fotnot: Se Sportmagasinet i Åland 24 som denna vecka gästas av just Anna-Karin Salmén.

FOTBOLL. För att bättre klara de krav som ställs på ett lag i högsta ligan bildar nu Åland United egen förening.

–Förhoppningen i slutändan är att få in mer resurser så att vi kan stödja spelare, ledare och få en bättre produkt, säger klubbens ordförande Jan-Ove Fellman.

Under hösten 2004 inledde Lemlands IF och IF Finströmskamraterna ett samarbete för att satsa på ett elitlag inom damfotbollen. Det var det som resulterade i Åland United, ÅU, och sedan starten har laget skötts av Lemlands IF. Men efter tre säsonger i högsta ligan blir ÅU nu egen förening.

–Det beror dels på att det är ett stort ansvar för Lemlands IF att ha när kostnaderna för Åland United kan äventyra resten av klubbens verksamhet. Det andra som ligger bakom är att beslutsfattandet blir enklare i skild förening, säger ÅU ordförande Jan-Ove Fellman.

Han menar att med en

större och mer ändamålsenlig organisation kan ÅU bättre svara upp till de krav och förväntningar som ställs på ett lag på liganivå.

–Vi vill nu växa som organisation och göra den starkare, större och bredare. Förhoppningen i slutändan är att få in mer resurser så att vi kan stödja spelare, ledare och få en bättre produkt, säger han.

De ska därför bildas styrelse och under den ska det praktiska arbetet organiseras i fyra till fem olika arbetsutskott. Mer exakt hur det kommer att se ut ska föreningen presentera i ett senare skede.

Men att blida aktiebolag som IFK Mariehamn är inte aktuellt.

–De har mer att erbjuda aktieägarna i och med att de kan sälja spelare. Men jag tror att vi kan få in resurser på annat sätt när företaget ser att vår verksamhet blir seriösare och mer trovärdig, säger Jan-Ove Fellman.

MARIA NYKVIST
maria.nykvist@nyan.ax
tfn 528 478

Stuart Baxter trivs i Finland

”Daniel Sjölund har gjort stora framsteg”

HELSINGFORS. Seger mot Azerbajdzjan och 3-3 mot världsmästaren Tyskland. Stuart Baxter har fått en perfekt start i VM-kvalet som landslagstränare för Finland.

–Det har växt fram en vinnarkultur i landslaget, säger Baxter till TT.

På onsdag väntar Ryssland borta i grupp 4. Sensationslaget från EM i somras, som spelade ut Sverige och gick till semifinal.

–Alla vet hur svårt det är att åka till Moskva och spela mot ett så starkt lag. Vi kommer att få försvara oss under stora delar av matchen och jag får bara hoppas att vi gör det bra. Oavgjort vore ett bra resultat, säger Baxter.

Finland är Baxters elfte land som fotbollstränare. I hans cv finns länder som Portugal, Japan, England, Sydafrika och Sverige.

Baxter, 53, tog också några månader i Japan igen för att hjälpa sin gamla klubb Vissel Kobe. Men trivdes inte särskilt bra och när Bollförbundet hörde av sig i förra vintern krävdes inte särskilt lång betänketid.

–Det var en stor ära att bli tillfrågad. Att vara förbundskapten för Finland är stort, det är ett fint land med starka idrotts-traditioner men där fotbollen inte har legat i topp. Men det är en positiv förändring på väg och det är viktigt att landslaget lyckas.

Britten Baxter tog över jobbet efter landsmannen Roy Hodgson. Denne var mycket nära att föra laget till EM-slutspelet

Nära. Daniel Sjölund är ett av framtidsnamnen när Finlands fotbollslandslag är inne i en generationsväxling. Här har "Daja" just nickat in i 3-2 i VM-kvalmatchen mot Tyskland. Foto: VILLE VUORINEN

i somras, Finland åkte dit på samma målskillnad mot Portugal.

–Roy införde lite nytänkande i landslaget och jag försöker föra hans arbete vidare med lite egen touch. Tidigare har man nog inte haft den rätta viljan att vinna utan man har bara deltagit i EM- och VM-kval. Det är annorlunda nu, hävdar Baxter.

Så var det i första matchen i Helsingfors mot Tyskland. Ett fullsatt Olympiastadion fick se hemmalaget ta ledningen tre gånger, men skyttekungens Miroslav Klose kvitterade en tredje gång i 83:e minuten.

–Det hade varit en enorm känsla om vi hade vunnit, vi var väldigt besvikna direkt efteråt eftersom vi släppte in tre rätt så enkla mål. Men efter ett par dagar vände det och vi var nöjda, säger Baxter.

Hur ser du på framtiden för finsk fotboll?

Fakta Stuart Baxter

■ **Född:** 16 augusti 1953 i Birmingham.

■ **Familj:** hustrun Cecilia, dottern Natalie, sonen Sean samt sonen Lee och dottern Kelly från ett tidigare äktenskap.

■ **Bor:** Villa i Helsingborg och lägenhet i Helsingfors.

■ **Tränarkarriär:** Landskrona (1980), Halkanoras Dali, Cypren (1983-84), Örebro (1984-85) samtliga som spelande tränare, Vitoria Setubal, Portugal (1985-86), Skarp (1986-87), Halmstad (1988-91), Sanfrece Hiroshima, Japan (1992-94), Vissel Kobe, Japan (1995-97), AIK (1998-00), Lyn (2001-2002), FA och förbundskapten för Englands U21-landslag (2002-2004), förbundskapten för Sydafrika (2004-2005), Vissel Kobe (2006), Helsingborg (2006-2007), förbundskapten för Finland (2008-).

■ **Aktuell:** Ersatte Roy Hodgson som förbundskapten i Finland. Har fått en bra start i VM-kvalet med fyra poäng på två matcher och på onsdag väntar Ryssland på bortaplan. (FNB-TT)

–Toppelare som Sami Hyypiä (35 år), Jari Litmanen (37), Jussi Jääskeläinen (33), Hannu Tihinen (32) och Joonas Kolka (34) räcker ännu väldigt bra men vi är inne i en generationsväxling. Men det ser bra ut, Daniel Sjölund (Djurgården)

har gjort stora framsteg och Roman Eremenko är redan mycket bra. U21-landslaget är med i play off till EM i Sverige nästa år. Där finns flera som knacker på porten till A-landslaget. Fotbollen är på klar frammarsch. (FNB)

Sportens kom ihåg

■ **Babysim:** Börjar torsdag 23 oktober och söndag 26 oktober. Platsen är Folkhälsans allaktivitetshus på Skeppargatan 11. För mer information och anmälan ring Bodil eller Gunilla på 16102.

■ **Folkrace Åland:** Finns det intresse av att åka till Skepptuna 25 oktober med buss och se på folkrace? Vi måste bli minst 20 stycken personer. Kontakta Tobias Björkman 04575541503

■ **JIK-friidrott:** Löparskolan startar söndag 19 oktober 15.00, Vikingavallen. Alla intresserade barn och ungdomar välkomna!

■ **NÄSS-simning:** "Prova-på" Vattengymnastik, s k "Hydrobic/Vattenjogging", 25 oktober 15.30. 8 euro per deltagare, Ledare Tuire Granesäter. Plats Ålands Idrottscenter. Ingen föränmälan! Alla välkomna.

■ **NÄSS-simning:** Vi inom NÄSS efterlyser fler funktionärer till Vikingsimmet, som arrangeras 18-19 oktober av ÅID:s simutskott.

■ **RK Sleipner:** Hopptävling 26 oktober 10.00. Klasser 70, 80, 90, 100 cm. Proposition finns på hemsidan. Anmälan senast 21 oktober 20.00 via hemsidan www.sleipner.aland.fi, per e-post sleipner@aland.net eller telefon 13418. Frågor: Sleipner eller Sussi 040-7523903.

■ **RK Sleipner:** Höstmöte på stallet måndag 27 oktober 19.00.

■ **Väsc-innebandy:** Väsc årsmöte 27 oktober 18.30 i Baltichallen.

■ **ÅIBF:** Håller ordinarie höstmöte torsdag 30 oktober 18.00. Stadgeenliga förhandlingar.

■ **ÅID-skidor:** Arrangörskurs för längskidåringar, fredag 17 oktober 18-22 och lördag 18 oktober 09-13 på Vikingahallen. Glenn Lindholm från FSS är kursdragare. Glenn kommer också att informera om nyheter inom vallning och material.

■ **ÅID-skidor:** ÅM på rullskidor lördag 18 oktober 14.00 i Bengtsböle Lemland. Herrar och damer 27km, juniorer U16 år 8km. Klassisk stil. Anmälningar till ÅID:s kansli tel. 19170 senast torsdag. Prisutdelning för Åländska rullskidcupen efter tävlingarna.

■ **ÅID-skidor:** Alla skidintresserade, skidresa till Idre 4-7 december. Anmäl dig till Charlotte på 04575267037 senast 10 november.

■ **ÅIGA:** Ordinarie höstmöte 28 oktober 19.00 på Park Alandia Hotell. Stadgeenliga förhandlingar. Därefter ledarträff inför Ö-spelen 2009.

■ **Ålands Ryttare rf:** Obs! Nytt datum! Höstmöte torsdag 30 oktober 19.00 i stallkafé på travbanan. Alla medlemmar välkomna! Vi bjuder på lite gott!

■ **Åland ishockeyförbund:** På höstlovet, torsdag, 10.00-15.00, arrangeras en hockeydag för landsbygdens barn i Islandia. Gratis lunch serveras och det ordnas gratis transport från Norra Åland. För mera information och anmälan kontakta Henning Karlsson 0457-3421636 eller mail hennning.karlsson@tsp.stm.fi. Sista anmälningsdag i dag.

■ **Åland ishockeyförbund:** Nu är det dags att anmäla sig till årets upplaga av motionsserien. För mera information gå då in på www.ifkmariehamn.com/ishockey och vidare till övrigt och motionsserien. Sista anmälningsdag är på fredag. Anmälan mejlas till ishockey@aland.net. Vid frågor kontakta Henning Karlsson 04573421636.

■ **Åland ishockeyförbund:** Den 20 oktober 18.00 arrangeras en funktionärskurs i Islandia. Anmälan sker senast torsdag till www.ishockey@aland.net.

■ **ÅMK-folkrace:** Nu är det dags för förärlighetskurs. Lördagen den 15 november ska vi ha utbildning för er förare och funktionärer. Anmäl er till Åse Ask senast 7 november.

Marimekko har vunnit tvisten med modehuset Dolce & Gabbana. Det italienska bolaget ska betala ersättningar för att det använt Marimekkos klassiska mönster Unikko.

riksnytt

De internationella kryssningsfartygens passagerarantal i Helsingfors hamn ökade märkbart den gångna säsongen. I år räknades 360.000 kryssningsresenärer, vilket är över 100.000 fler än i fjol. Fartygen har blivit större, inte många fler.

Finländarna föregångare i användning av tygblöjor

HELSINGFORS. Tygblöjor blir allt populärare i Finland. Mellan år 2004 och 2005 ökade användningen av tygblöjor med 15 procentenheter och trenden håller i sig.

Det visar en undersökning om Folkpensionsanstalten har gjort.

13 procent av de tillfrågade uppgav att de oftast eller ständigt använde tygblöjor. År 2004 var andelen bara tre procent.

Inka Venetvaara, som är ordförande för tygblöjeföreningen, tror att det är ett modedefenomen.

–Dagens ungdom sysslar med återvinning och därför är tygblöjan säkert ett naturligt val. Vi åter ju inte från engångskärl heller, säger hon.

Förbättrats

Hon tror att en annan orsak till populariteten är att tygblöjorna har förbättrats avsevärt. Ändå finns det en hel del fördomar mot dem; att de är till besvär eller att de luktar och inte håller tätt.

–Bakgrunden till fördomarna är delvis att dagens mamor fick gå i gasvävsblöjor och plastsnibb på 1970- och 80-talet. Gasväven suger inte lika bra som dagens material, påpekar Venetvaara.

Finländarna är föregångare

Tyg istället för plast. I fråga om användningen av moderna tygblöjor ligger Finland i täten. Arkivfoto: ERKKI SANTAMALA

när det gäller tygblöjor.

–En del blöjmärken importeras från USA men där är andelen användare betydligt mindre än i Finland. Många ursprungsbefolkningar använder tygblöjor men i fråga om användningen av moderna tygblöjor ligger Finland i täten, säger Venetvaara.

Tygblöjor säljs av cirka 200

företag, de flesta på webben. Många hemmamamor bedriver näthandel som extraknäck. Numera finns det tygblöjor också i stormarknadernas utbud.

–Försäljningen är rätt anspråkslös hos oss, men vi vill betjäna alla våra kunder. Vi har inte märkt någon förändring i försäljningen under

de 2–3 år som vi har salufört blöjorna, säger **Liisa Puhakka** som har hand om inköp av blöjor på Kesko Livs.

–Den modell som säljs i stormarknader är kanske inte den populäraste, men den är enkel. På så sätt är den ett behändigt sätt att stifta bekantskap med tygblöjor. (FNB)

Ekonomi

Ökad efterfrågan på kassaskåp

HELSINGFORS. De oroande nyheterna om läget inom banksektorn har ökat efterfrågan på kassaskåp.

Den största aktören inom kassaskåpsbranschen i Finland, Kaso, uppger att bolaget under de senaste två veckorna har sålt tiotals fler kassaskåp än normalt.

–Vi säljer ett par hundra kassaskåp per år, men nu är det klart att privatpersoner vaknat, säger bolagets business manager **Jari Ketola**.

Börserna i Europa fortsätter stiga

HELSINGFORS. De europeiska börserna fortsätter att skjuta i höjden. Helsingforsbörsen låg nästan sex procent på plus vid lunchtid i går. De europeiska börserna hade i snitt gått uppåt med omkring fyra procent.

De positiva stämningen på aktiemarknaderna är en reaktion på att de stora EU-länderna på måndagen meddelade om massiva stödåtgärder för att

Enligt honom har en del hushåll köpt kassaskåp för att förvara kontanter i.

Även bland annat en nederländsk tidning skrev att försäljningen av kassaskåp i landet ökat, men att bolagen inte med säkerhet kan säga en hur stor andel av ökningen som beror på finanskrisen.

Också på Kaso tror man att en del av försäljningstoppen kan förklaras med att bolaget kommit ut med en ny varuserie. (FNB)

stötta finansmarknaden.

Helsingforsbörsens generalindex låg på 6.554 poäng, vilket innebär ett uppsving på 5,8 procent. Samtliga aktier på listan över de tio mest bytta hade stigit med över elva procent. Endast sex bolag låg på minus.

Nokia steg inte lika kraftigt som börsen i sin helhet. Bolagets aktier hade stigit med 3,3 procent till 14,37 euro. (FNB)

Handeln väntar sig sämre tider

HELSINGFORS. Handeln kommer att slå alla tiders försäljningsrekord i år. Men nästa år avtar tillväxten och osäkerheten ökar, förutspår Förbundet för finsk handel.

Enligt förbundet kommer de företaget som förbundet repre-

Världen just nu

Städare vaktade kärnkraftverk

OSKARSHAMN. En del av staketet runt kärnkraftverket i Oskarshamn i Skåne var olarmat under en och en halv vecka.

Då fick servicepersonal från städ- och fastighetsbolaget ISS hålla vakt, i stället för utbildade skyddsvakter.

Det var ett avbrott från rutinerna, konstaterar Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM). Men om det var rätt eller fel vill inte SSM:s pressansvarige, **Anders Bredfell**, uttala sig om förrän alla fakta är på bordet.

–Enligt rutinerna ska det vara utbildade skyddsvakter som tar över om den elektroniska övervakningen går ner. Om man valt att använda annan personal vill vi veta varför, säger han.

Säkerheten kring kärnkraftverket har byggts ut så att det nu omgärdas av ett dubbelstaket, som är kameraövervakat och utrustat med sensorer.

Under inkörsfasen fungerade inte sensorerna på ett 50 meter långt staketavsnitt. Då valde kärnkraftföretaget OKG att kalla in en vakt som hela tiden hade uppsikt över sträckan. Vakten försågs med kommunikationsradio och hade direktkontakt med Securitas vaktcentral.

Eftersom Securitas inte hade tillräckligt med personal, valde man att anlita personal från ISS, som normalt svarar för fastighetsskötsel och städning på området, rapporterar Aftonbladet.

–ISS-personal jobbar med många saker inne i anläggningen som är mer avancerade än att titta på ett staket, säger informatör **Annika Carlsson** vid OKG. (FNB–TT)

60 miljoner föder barn utan hjälp

STOCKHOLM. Närmare 60 miljoner kvinnor föder barn varje år utan någon som helst medicinsk hjälp, visar en ny rapport från Världshälsoorganisationen WHO.

Rapporten är delvis skrämmande läsning som visar hur de hälso-mässiga klyftorna i världen ökar.

Skillnaden i medellivslängd mellan världens rikaste och fattigaste land är nu över 40 år. Staternas genomsnittliga kostnad för medborgarnas hälsa varierar från cirka 15 euro per person till en bra bit över 4000 euro.

Och av de 136 miljoner kvinnor som föder barn i år får omkring 58 miljoner ingen som helst medicinsk hjälp under förlossningen eller tiden därefter, vilket äventyrar både moderns och barnets liv.

WHO kräver nu att sjukvårdssystemen världen över ses över och att det satsas mer resurser på den grundläggande vården av mödrar och babyer. (FNB)

Färre döda i trafiken i Sverige

STOCKHOLM. Antalet trafikdöda fortsätter att minska i Sverige. Under september omkom 32 personer i trafiken. Det är enligt Vägverket den lägsta septembersiffran i modern tid. I september i fjol var antalet trafikdöda 50.

I Finland omkom 28 personer i trafiken i september, enligt tidningsuppgifter.

Den preliminära statistiken visar att trafiken i Sverige har krävt 330 liv under de första nio månaderna i år. Förra året var siffran för motsvarande period 365. Årets siffra ligger också rejält under medeltalet för de senaste fem åren, som är 354.

Den finska statistiken för i år är ännu inte klar, men i fjol omkom 293 personer i trafiken under de första nio månaderna. (FNB–TT)

Krisläge i eldhärjat Los Angeles

STOCKHOLM. Hundratals människor är på flykt undan två kraftiga skogsbränder som rasar i Los Angeles-området i Kalifornien.

Krisläge har utfärdats på grund av lågorna, som uppges ha tagit två liv.

Det ena offret var en man som hittades i vad som varit ett hemgjort krypin av trä och kartong. Sannolikt var han hemlös, skriver CNN.

Det andra dödsfallet var en bilförare som krockade när han försökte använda en avtagsväg som var stängd på grund av bränderna.

Mer än 40 kvadratkilometer mark har brunnit. Det fruktades att de torra Santa Ana-vindarna, som natten till tisdagen fortsatte att blåsa, skulle göra situationen värre. Guvernör **Arnold Schwarzenegger** utfärdade sent på måndagen krisläge, vilket gör att större resurser kan tilldelas räddningstjänsterna.

–Ännu en gång har Moder Natur visat att det är hon som bestämmer, sade Los Angeles brandchef **Michael Freeman** till USA Today. **Nina Ersman**, Sveriges generalkonsul i Los Angeles, verkade dock inte orolig.

–Det är verkligen ingen katastrof, sade hon till TT tidigt på tisdagen.

–Det är ju alltid bränder den här tiden på året, det här är inte värre än vanligt.

Förra året drabbades Kalifornien av de värsta skogsbränderna i mannaminne. Åtta personer miste livet, 2000 bostäder förstördes och 640.000 människor tvingades lämna sina hem. (FNB–TT)

Bosnienserber greps för massmord

SARAJEVO. Den bosniska polisen grep på tisdagen fyra serber som misstänks ha deltagit i ett massmord i början av kriget i Bosnien. I massakern dödades uppemot 200 muslimer och kroater.

Männen greps i Prijedor i nordvästra Bosnien. De kommer att åtalas för brott mot mänskligheten.

Mer än 200 muslimer och kroater trängdes in i bussar på ett ökänt interneringsläger i Prijedor i april 1992. De fick veta att de skulle friges och utväxlas mot andra fångar. Men de fördes till en bergstopp där de sköts och knuffades ned 300 meter från berget. (FNB–Reuters–AFP)

LEDIGA PLATSER

PLÅTSLAGARE

sökes med yrkeserfarenhet.

Tel 0457 3135810 e-post: br.bjorkmansplat@aland.net

MÖTEN

Välkommen på Ålands Stuguthyrarförening r.fs höstmöte

(även nya medlemmar är välkomna) ombord på ms Rosella den 22 oktober 2008 avgång Mariehamn kl. 16.00. Viking Line bjuder på kryssning med buffé.

Ärenden:

Aktuella ärenden
Utvärdering av fiskekontrakten
Info av ÅSUB

OBS! Anmäl dig till Maria Häggblom gsm 040 833 9236 eller e-post maria.haggblom@aland.net senast den 20 oktober

Styrelsen

Telefonkatalog på nätet

www.nyan.ax

ANBUD

Mariehamns Energi Ab

inbegär anbud för **KULVERTARBETEN** i Mariehamn som skall inlämnas senast den 27 oktober kl. 10.00.

Anbudshandlingarna finns att hämta på bolagets kontor, Neptunigatan 2.

MÖTEN

Rädda Barnen på Åland r.f

HÖSTMÖTE

tisdag den 21.10 på Västra Esplanadgatan 8

Kl 19.00
Stadgeenliga ärenden
Nya stadgar

Kl 19.30
Max Holm från Rädda Barnen Finland berättar om projektet Rewrite the Future. Skola för barn som drabbats av krig och konflikter.

Välkomna. Styrelsen

TV-programmet

onsdag 15 oktober

7.00 Gomorron Sverige [56811912]

10.30-13.00 UR [3916196]
10.30 Säsongsstart: Big words [2738] **11.00** The issue [16979]
11.15 UR-val - på lätt svenska (R) [1028825] **11.30** Ramp (R) [6554] **12.00** UR-val - svenska som andraspråk (R) [54115]
12.10 Mediekompassens stä-fettkarta (R) [9488478] **12.30** I love språk - samtal (R) [1844]
13.00 Rapport [62689]
13.05 Paktat & klart (R) [582405] Resemagasin. Del 2 av II.
13.35 Vem är rädd för Virginia Wolf? **FILM** [6842641] Amerikanskt drama från 1966. I rollerna: Richard Burton, Elizabeth Taylor.
15.40 Andra Avenyn (R) [6166776] Del II. Vapenvila på kontoret.
16.10 Gomorron Sverige [2896196]
17.00 Rapport [61825]
17.05 Hannah Montana [9301115]
17.30 Mega [9080]
18.00 Bolibompa [49825]
18.55 Sportnytt [3326825]
19.00 Rapport [18592]
19.10 Regionala nyheter [6894860]
19.15 Go'kväll [804738] Magasin. Susanne Jonsson lagar lyxig mat med löjrom och annan rom.
20.00 Kulturnyheterna [55047] Även senare i dag.
20.15 Regionala nyheter [4551931]
20.30 Rapport med A-ekonomi [979]
21.00 Uppdrag granskning [93738] Samhällsprogram. Del 7 av 15.
22.00 Plus [844]
22.30 Carin 21:30 [115] Pratsshow. Del 5 av 14. Programledare: Carin Hjulström.
23.00 Tell me you love me [60370] Del 8 av 10. Palek kämpar emot lusten att fly från sitt faderskap, och söker själv upp May.
23.50 Livet i Fagervik (R) [6027080]
0.35 Kulturnyheterna (R) [4517121]
0.50 Berny Blue (R) [7881784] K special.
1.55-7.00 SVT24 [26510622]

10.30 24 direkt [38979950]

16.25 Sverige! (R) [430318]
17.25 Närbild (R) [45979]
17.55 Eftersnack (R) [84979]
18.20 Nyhetstecken [6392318]
18.30 Oddasat [81028]
18.45 Uutiset [468825]
19.00 Blodsugarnas värld [55825] Holländsk naturdokumentär från 2001. Mygg och knott går väl an. Kanske till och med blodiglar. Men när fladdermöss sätter sig på oss och suger i sig vårt blod!
19.55 Rapport [6097660]
20.00 Vem vet mest? [8467] Frågesport. Även 19/10.
20.30 Faran på nätet [7738] Brittisk dokumentär från 2008. Tonåringarna Ellie och Olivia chattar på Myspace med någon som vill vara deras virtuella vän och som säger sig vara en kvinna på 26 år.
21.00 123 saker [2047] - varje svensk bör veta. Svensk faktaserie från 2008. Del 2 av 10. Kvällens tema: inrikespolitik. Även 17/10, 18/10.
21.30 Det förflutna hälsar på [1318] Finsk dokumentärserie från 2008. Del 9 av II.
22.00 Aktuellt [1931]
22.30 Säsongsstart: Vetenskapsmagasinet [2842] Del I av 10. Ohälsan är större i landets norra delar än i syd. Nu frågar sig forskarna om det kan bero på mörkret. Programledare: Linda Nyberg.
23.00 Sportnytt [25301]
23.15 Regionala nyheter [3473950]
23.25 Rapport [3875365]
23.30 Eftersnack [94554] Regional pratshow. Även 16/10.
23.55 Sopranos (R) [675478] Del 9 av 13. Gripande av mafiamedlemmar hänger i luften och Uncle Junior tar en liten semester med sin kärleksfulla flickvän Bobbi.
0.45 Sopranos (R) [4210264] Del 10 av 13.
1.35-2.35 Sleeper cell (R) [2445448] Del 7 av 8. Det är dags för den stora dagen, och FBI står färdiga att bryta in.

7.30 Nanny [540554]

8.00 Våra bästa år (R) [2320202]
8.55 Montel Williams show [2369115]
9.50 Top model 5 (R) [2748196]
10.45-11.40 Oprah (R) [3850115]
12.30 Rachael Ray [2599047]
13.25 Alla älskar Raymond [8740134]
13.50 Våra bästa år [8977641]
14.40 Oprah [4192202]
15.35 Cityakuten [5955554]
16.30 Just shoot me (R) [731844]
17.00 Top model 5 [707912]
18.00 Extreme home makeover [718028] Amerikanskt inredningsserie från 2007. Del 3 av 33. Familjen Carter har bott i ett ombyggt hönshus. Ty Pennington och hans hantlangare hjälper familjen att bygga ett riktigt hem. Programledare: Ty Pennington.
19.00 Navy CIS [560318] Amerikanskt kriminalserie från 2004. Del 4 av 22. Två flottister hittar en död kvinna i uniform. Kan hon ha fallit offer för en seriemördare?
20.00 2 1/2 män [119573] Amerikanskt komediserie från 2006. Del 4 av 24.
20.30 Sjukhuset [118844] Svensk dokumentärserie från 2008. Del 27.
21.00 Make me a supermodel [106134] Amerikanskt realityserie från 2007. Del 3 av 14. De 13 kvarvarande tjejerna får lära sig om självförtroende och hur man rör sig bekvämt i obekväma sammanhang.
22.00 Efterlyst [102318] Svensk programserie från 2008. Del 5.
23.00 Generation Fett [186370]
0.00 Shark [992055]
0.55 2 1/2 män (R) [9472332]
1.25 Navy CIS (R) [8576852]
2.20 Reprisstart: Förhäxad [3142210]
3.15 Drew Carey show [5162622]
3.40 Två tigerbröder [5096061] **FILM** Fransk-engelskt familjedrama från 2004. I rollerna: Guy Pearce, Jean-Claude Dreyfus.
5.20-5.45 Alla älskar Raymond (R) [6201974]

6.50 Nyhetsmorgon [51199844]

11.00 Nyheterna [784221]
11.05 Efter tio [2450825]
12.00 Nyheterna [151844]
12.05 Efter tio [371202]
12.45 Hem till gården [560738]
13.10 Hem till gården [1129486]
13.45 Nyhetskanalen [8186370]
14.00 Trav: Dagens rätt [376931]
14.30 Full bricka [7749912]
15.25 Nyhetskanalen [6368009]
15.30 Doktorn kan komma (R) [141592]
16.25 Advokaterna (R) [170370]
17.25 Will & Grace (R) [149009]
17.55 That '70s show (R) [506370]
18.25 That '70s show (R) [527863]
18.55 Postkodlotteriets 50-50 [758196]
19.15 Lotto, Joker och Drömvinsten [1561660]
19.20 Keno [171979]
19.30 Lokala nyheter [367738]
19.35 Lokalt väder [1551283]
19.40 Ekonominyheterna [5387660]
19.50 Vädret [5383844]
20.00 Nyheterna [117115]
20.30 Halv åtta hos mig [116486]
21.00 Bonde söker fru [104776] Svensk realityserie från 2008. Del 2 av 13. Linda Isacson tar emot de fyra bönderna på Sundbyholms slott. Även 19/10.
22.00 Oskyldigt dömd [193660] Svenskt kriminaldramaserie från 2008. Del 4 av 12. Även 19/10.
23.00 Nyheterna [705009]
23.25 Sporten [3802660]
23.35 Vädret [5424221]
23.38 Lokalt väder [305424221]
23.40 Trav: Vinnare kavalkad [5421134] Direkt.
23.43 Säsongsstart: Kvällsöppet med Ekdal [305867641]
0.40 'Allå, 'allå, 'emliga armén [1879413]
1.15 Jordan, rättsläkare (R) [8583142]
2.10 Numbers (R) [4135790]
3.00 Advokaterna (R) [8068719]
3.45 Kung av Queens (R) [6436806]
4.10 South Park [6427158]
4.35 South Park [1680500]
4.55 New York undercover (R) [3068697]
5.40-6.50 Nikolaj & Julie (R) [8180806]

FST5

6.00 God morgon med A-laget
10.00-10.42 Veta
15.39 Kandidatfabriken
17.14 Kortnytt
17.15 Loppshop Ovanliga hobbyn.
17.45 BUU-klubben: Bärtil Pyjamasfesten. Bärtil och Isa Gris har pyjamasfest. Nasse hittar en planka. buuyle.fi
18.15 TV-nytt
18.30 Det betydelsefulla året Del I av 6. Fyra ungdomar börjar ett nytt liv på skolinternat - utan föräldrar, vänner och allt annat välbekant. Redan efter tre dagar är Christian och Jakob diskussionsämne i lärarrummet och Julia har hemlängtan. DR, Danmark.
19.00 Per Olov Jansson - ljustecknare Ett personporträtt på Per Olov Jansson, som haft foto-grafering både som yrke och fortfarande som en kär hobby.
19.30 Park Leva - låta dö? Kan man ha roligt på begravning? Hur bemöter du andras sorg? Diskussion, improvisation och drama med bl a Herta, Lotta, Riku, Mimosa och Wille. Hankki life handlar om begravningsritualer.
20.00 TV-nytt
20.20 Sportnytt
20.25 Arkivpärlor "När skogen gav tjära" från 1975, en film av Sten Westerholm om gammaldags tjärbränning i Esse. Christine Saarakka intervjuar Westerholm.
21.00 Spotlight Dövtextning
21.30 Oskyldigt dömd Svensk rättsserie. Del 4.
22.15 Kvällsnytt
22.20 Oddasat
22.35 Svenska slag Del 7 av 8. Historiskt magasin: Bomber och granater.
23.05-23.34 RåFilm 2008 Del 2 av 7. I Johan Karrentos absurda, filmatiska Videoschlager ser vi en strålände Marc Svahnström i huvudrollen. Duvor med förlorade vingar av Kenneth Klaille från Arcada är en visuell och våldsam film.

ÅLANDSKANALEN

Kl 18.30, 19.30, 21.30, 22.30, 23.30.

Nyheter/Nöjesprogrammet "TRÅL". Den här veckan tar vi en titt på gåddflugefiske. **Programledare:** Adam Öhman.

ÅLANDS RADIO 91.3 MHZ

6.45-10.00 Gomorron. Med Leif Sundberg. **6.50** Beträktelse. Av Anette Bergbo. Även 19:40. **6.55** Ålandsnytt. **7.00** Aktuellt. **7.30** Ålandsnytt. **8.00** Aktuellt. **8.30** Ålandsnytt. **9.00** Musikpaletten. Filmmusik. **9.30** Ålandsnytt. **9.45** Sagostunden. Idag lyssnar vi till den tredje delen av sagan Kringel-Olle, skriven av Walter Stenström och uppläst av Astrid Ohagen. Veckans samtliga avsnitt Även fredag 11:30. **10.00-14.00** Mittpädan. Med Tom Wiklund. **11.30** Ålandsnytt. **11.40** Musik. **12.00** Aktuellt. **12.10** Musik. **12.15-12.30** Kulturen. Även 16:45 och i repris på lördag 8:30. **13.00** Ålandsnytt. **13.03** Lyssnarnas 10 i topplista. Även 17:10. **14.00** Ålandsnytt. **14.03** Skrattsalva. **15.00** Ålandsnytt. **15.03** Spisa med radion. Direktsänt matlagingsprogram med radiokocken Kimmo Mattsson. Sänds i repris på lördag 10.00. Med Kjell Brändström. **16.00** Aktuellt. **16.15-17.45** Åland i dag. **17.00** Ålandsnytt. Även 18:00. **17.45** Kulturen. **18.00** Aktuellt. **18.03** Ålandsnytt. Även 19:00. **18.06** Musik. **18.10** Lyssnarnas 10 i topplista. Från 12:03. **19.00** Ålandsnytt. Från 16:00. **19.10** Åland i dag. Från 15:15-16:00. **20.00** Ålandsnytt. Från 17:03. **20.03** Åland i dag. Från 16:10-16:45. **20.40-20.45** Beträktelse. Repris.

Reportage "Kolon"

kl 18.30, 19.30, 21.30, 22.30, 23.30

5.55 Ettans morgon-tv [39835641]
9.15 Dalens härskare (R) [5427196]
10.05 Nöjesrävarna [6813134]
10.30 Mot [2414]
11.00 Tv-nyheter [92399]
11.05 Livet i Ballykissangel (R) [3015134] Björntjänst.
12.00 Ettans morgon-tv: Dagens rubriker [88950]
13.00 Tv-nyheter [57757]
13.05 En fascinerande värld: Flicka blir kvinna [912776]
14.00 Naturstund: Blommande hav [8757] Vid ön Iriomote som tillhör Japan finns en undervattensäng.
14.30 Läkarna [6776]
15.00 Tv-nyheter [41009]
15.05 Fader Dowlings mysterier [3521979] Bluffen.
15.50 Partierna: Äppelborren [4706689]
16.10 Den vida naturen: Kina [2814592]
17.00 Tv-nyheter [59080]
17.08 Livet i Ballykissangel (R) [300255028] Andras marker.
18.00 Tv-nyheter och väder [5405]

18.30 Prisma Studion [8216] Aktualitetsprogram om vetenskap.

19.00 Basaren: Hemmet [592] Ryssar köper stugtomter i Finland. Oxana från Moldova vill hitta sitt andliga hem i Finland.
19.30 Kommunalvalet F-18 [98028]
20.25 Viking Lotto [2789931]
20.30 Tv-nyheter och väder [38370]
20.55 Sportrutan och V5-travet [6196318]
21.05 A-studion [3316047] Aktualitetsprogrammet bjuder på en möjlighet att förstå.
21.40 A-plus [960573]
22.00 Fjärllinjen: Argentinska juntans skugga [77234] Den argentinska militärdiktaturen var den blodigaste i Latinamerika. 30 000 människor dödades, tusentals försvann spårlost.
22.50 Tv-nyheter [4496931]
22.55 Hemmasalongen: Bakom allt det här [7663202]
23.35-23.45 Euronews [8192950]

6.00 Tellus-frågesport [7757318]

6.50-8.18 Lilla tvåan [1236080]
8.18 Livfulla ting: Sax och nål [302209844]
8.21 Kupletten [150720776]
8.53 På grötsrottnivå [302289080]
9.00 Oddasat [12689]
9.15-10.35 Regnionala nyheter
10.35 Hjärtan i brand [7709775]
11.00 Mat med Tina [4467]
11.30 Berättelsen om Suomi-Filmi [54405]
12.30 Den rätta frågan [95680]
12.55 Hjärtats sång [5901399]
14.05 Nyhetsåret [8733825]
14.20 Aktuella tvåan [3545283]
15.10 Svängiga djur [9628467]
15.15 Smakresa: Matsafari [8131912]
15.40 Flyttfågelvägen [8346486]
16.10 McLeods döttrar [4970825]
16.55 Norge runt [9149221]
17.00 Milly & Molly [33405]
17.24 Lilla tvåan [400858569]
18.00 Den rätta frågan [88931]
18.25 Hjärtan i brand [9194467]
18.50 Tv-nyheter [1200660]
19.00 Regionala nyheter

[62825]
19.10 Sportutan [7883467]
19.15 Tvåans höstväder [7873080]
19.20 Finland express [180660]
20.05 Jope-show (R) [938689]
20.30 Laura [26047]
20.55 Första steg [6167370]
21.00 Mosku (F15) (R) [39825]
21.45 Familjen Metsola - presentation (R) [7687009]
21.50 Tv-nyheter [8046467]
22.05 Den mänskliga faktorn [2379641]
22.55 Mötesplats: Relationsverket [9239283]
23.25 Dokumentärprojekt: Blått blod [6701689]
0.55 Musik-tv: Listan [5122351]
1.40 Tellus-frågesport [8474332]
2.00 Frågespel [4611158]
3.00 Dolt ord [4615974]
4.00 Sudoku [4624622]
5.00-6.00 Frågespel [4522210]

5.50 Väder [84746318]
6.25 God morgon Finland [82527554]
9.10 Vad ska vi äta idag? [9768221]
9.15 Känslor och dofter [5441196]
10.05 Frågesport [4817467]
10.50 Emmerdale [4106134] En serie om invånarna i byn Emmerdale.
11.20 Köpkanalen [2217009]
12.40 MTV3 Chatt [7236028]
13.55 Hur jag träffade din mamma [869912] Amerikanskt komedi.
14.25 Frågesport [239757]
14.55 Vilda norden [5400950]
15.50 Nöjesnytt [7696912]
15.55 Frågesport [8038399]
16.25 De vackra och de djärva [3258931] Det går inte att undvika blåmärken i livet!
16.55 Nyheter [9147689]
17.00 Vihreä Kulka [812863]
17.25 Rekordfabriken [416283]
17.55 Vad ska vi äta idag? [2103592]
18.00 Emmerdale [591757]
18.30 R.u.m [646806] Inredningstips och finska hem. Programledare: Hanna

Sumari, Laura Ruohola.

19.00 Sjuans nyheter [741365]
19.15 Dagens väder [4091775]
19.20 Ekonomiska nyheter [422115]
19.30 Dolda liv [492318] Del 1618. Alla vill ha Paula.
20.00 45minuter [822660] Ingenting mänskligt är främmande. Programledare: Ripsa Koskinen-Papunen.
21.00 C.S.I. New York [840467]
21.55 Viking Lotto och Joker [8276592]
22.00 Tians nyheter [834950]
22.20 Resultatrutan [9144825]
22.30 Keno [450912]
22.31 Myytinmurtaijat [108132950]
23.35 Riches [5288318]
0.35 Tredje stenen från solen [2925239] Frusna Dick. Dick vill bjuda doktor Albright på ett stresslöst veckoslut i Chicago medan Sallys främsta bekymmer är artens överlevnad.
1.05 Vinstpotten late night [9837158]
2.20-5.50 Den rätta [68275351]

” Visst skulle det kunna anordnas singelträffar på Åland! Man kan kalla dessa träffar för släkträffar!

MESSARE

debatt

Prisvärd parkeringsanläggning

■ **Mariehamn** har en under lång tid professionellt utförd och politiskt brett omfattad planering av stadens hela område. Stadens markområden är synnerligen begränsade och särskilt i centrum krävs innovativa och långsiktiga lösningar. En helhetssyn är nödvändig i all planering och hänsyn måste tas till ekonomi och miljö. Dessa principer har varit vägledande även vid planeringen av gator, parker och parkeringsplatser i området runt Alandica Kultur & Kongress.

Det är i stadens intresse att centrum utvecklas. För ett dynamiskt och växande centrum krävs tillgänglighet. Stadsstyrelsen och stadsfullmäktige har ansett att allmänna underjordiska parkeringar behövs. En parkeringskommitté beredde alternativa förslag för en parkeringsanläggning mellan Alandica och

Stadsbiblioteket. En funktionell parkeringsanläggning på den platsen ansågs vara till fördel för såväl staden som landskapet och även för näringslivet.

Staden har i enlighet med tidigare avtal med landskapet anvisat de parkeringsplatser som behövs för Alandica (i Nyfahlers och i Österhamn).

■ **Landskapsregeringen** har ett mångårigt anstånd med anläggande av parkeringsplatser för Självstyrelsegården och hotell Arkipelag. Dessutom går tiden för uppfyllandet av byggnadslovens krav för Ålands lyceums tillbyggnad ut vid årsskiftet. Stadsstyrelsen inledde därför förhandlingar med landskapsregeringen om deltagande i en parkeringsanläggning för att åtgärda en del av underskottet. Förhandlingarna ledde till att lagtinget beslöt

att gå in med 2 miljoner euro i projektet.

Olika alternativ togs fram, benämnda ”stor”, ”större” och ”störst”. Även enklare och billigare men inte lika välanpassade varianter studerades. Efter att ha inhämtat stadsplanenämndens och tekniska nämndens utlåtanden och efter sedvanlig beredning i stadsstyrelsen beslöt stadsfullmäktige den 22.5.2008 att godkänna skissritningarna för ”Miramargaraget” omfattande ca 130 platser. Garaget har infart under biblioteket och kan senare utvidgas under Biblioteksplatsen. Området mellan Alandica och biblioteket kan bibehållas som park och har ett värde för staden. Parken kan i framtiden användas som ett aktivitetsområde och möjligen även som festivalområde.

■ **Tekniska nämnden** har till

uppgift att inom ramen för beviljade anslag, godkända skissritningar och med beaktande av andra eventuella förutsättningar förverkliga de projekt som godkänts av stadsfullmäktige. Så har även tekniska nämndens förfarit.

Stadens beslutsfattare kan visserligen nu ångra alla sina tidigare beslut, kasta projekteringen i papperskorgen och betala bort anbudsgivarna och börja från början men frågan är om det inte är för sent för en sådan vändning. De ekonomiska och planeringsmässiga avvägningarna har redan gjorts och min bedömning är att vi får en anläggning som är värd pengarna. Ingenting hindrar dock att landskapet, för att ytterligare minska sitt underskott, bygger parkeringsplatser även öster om Alandica.

■ **Bjarne Pettersson**
Stadsdirektör

■ **Vill ha färre p-platser.** ”Man borde göra det besvärligare för biltrafiken.” skriver insändarskribenten.

Minska på parkeringsplatserna

■ **Mariehamn** planerar enligt tidningarna att bygga ett nytt parkeringshus i centrum. Detta vore åter ett sätt att gynna den redan nu massiva biltrafiken i staden och kasta pengar i sjön. Alla känner till de miljö- och hälsoproblem biltrafiken åstadkommer.

I stället är staden skyldig att på alla sätt försöka minska på biltrafiken. Det lättaste och billigaste sättet är då att istället minska på parkeringsplatserna i staden och begränsa biltrafiken på bostadsområdena till allas vår trivsel.

Man borde göra det besvärligare för biltrafiken.

Avståndet i staden är så små att de allra flesta nog kan cykla eller ta bussen, även om de flesta inte tycks vilja inse det. Man avgasar istället för bekvämlighetsskäl. Det gäller därför för staden att satsa på den lätta trafiken och kollektivtrafiken.

■ **Har politikerna inget miljöansvar?**

Varför inte göra Mariehamn till en trivsam stad för människorna istället för att gynna bilarna? **Cyklist**

MESSA NYAN

Sänd SMS/MMS till 0457-3234444

■ Bondepartiet ger ett skumt förslag om en ny ev golfbana! Suckarna från Liberalerna hörs tydligt! Dags för Lib att visa vem som är boss! **050.**

■ Bea bli frisk nu, jag saknar dig gulle <3 **Mvh din bästa vän :**

■ På s.5 i Nyan står rubriken ”Kärnkraftsbygget fortsätter”. I verkligheten har bygget inte ens påbörjats utan, som i texten konstateras, så förbereder Fennovoima ett kärnkraftsprojekt. Sålunda är rubriken missvisande, och en del av propagandan för kärnkraft. Att Ålands Elandelslag köpte aktier i Fennovoima är beklagligt. Svälj inte propagandan! **040.**

■ Chefredaktören tycker om att synas i pressen, eller... **040.**

■ Varma gratulationer till president Martti Ahtisaari för fredspriset. **Ålänning.**

■ Med fem banor anlade på bästa kvällstid är det hårt att vara vanlig motionssimmare i badhuset. **Abc.**

■ J...a idiot som körde tvärs över vägen vid Tombos trots väjningsplikt, kom bilar från bägge håll, jag måste ställa mig på bromsen för att inte köra in i sidan på dig. **Svarta Nissan.**

■ Varför inga lucia i Nyan? **Vill se lucia.**
Svar: I år är det tidningen Åland som är mediapartner till Folkhälsans luciakampanj. Nya Åland kommer

dock naturligtvis att presentera alla luciakandidaterna inom en snar framtid. **Red.**

■ Understöder Ålands natur och miljö. Bakläxa åt turistförbundet. **Natur- och kulturturist.**

■ Tycker nog att dom som äger bostäderna på Bastuvägen 10 ska bry sej mera, att det ska vara i bättre ordning eller är det något fel? **Undrande 0408.**

■ Nej, dumma är vi inte vi som har kattor och läsa lärde vi oss i skolan. Ansvar har vi också när vi tagit våra kattor. Vad vill 0457 ha sagt. **Katmamman.**

■ Min husse och matte läser sagor för mej. Men jag vill inte ha dem med när jag jagar råttor och friar. Min husse ska måla streck på vägen att jag kan gå över. **Gh.**

Alla (frihetsälskande?) hus- eller sällskapsdjur ska enligt lagar och förordningar hållas inomhus, under uppsikt eller i hägn. De får inte utan tillstånd vistas ensamma på annans område. Kattägare tycks inte bry sej om de här. Är de av lättja och bekvämlighet man inte vill ta ansvar och visa hänsyn? **040.**

■ Till en med gammal bil! Om du hade läst mitt mess 8.10 där jag skriver citat om man inte är ensamstående förstås. Och det är man mer eller mindre om inte båda är arbetsföra. Men att läsa bara det man vill och sen uttrycka sig och önska någon annan hjärnblödning då har man sjunkit djupt. Du borde skämmas. En ursäkt vore på sin plats. Det är faktiskt sådana som du som brukar bli straffade. Slutdiskuterat

för min del. **Häls. Mamma med gott samvete.**

■ Det är global uppvärmning på alla planeter i solsystemet. Om man kan lura i folk att de beror på koldioxidutsläpp kanske man kan få folk att de är ailens på andra planeter som använder kol och olja. Vardaga unga kan räkna ut att uppvärmningen beror på ökad solaktivitet. **0457.**

■ Det tycker jag med att ha singelträffar på Arken. **Mvh singel tjej 20.**

Jag har röstat på Centern (Britt och Roger N) i senaste val. Vill bara meddela att ni kan glömma min röst i framtiden efter senaste golfsnedisen. Ert sätt att torpedera ett bra upplägg tyder på att ni tror att folk (ålänningar) är idioter. Vanligt folk förstår mer än ni tycks tro. Åland skulle tydligen hellre få sjunka än att (Gud förbjude) Dahlman får byta markplätt. Snacka om bakåtsträvare. **0400.**

■ Kan ledningen på ÅHS förklara varför det ”blivit stopp med tillförsel av AT-läkare”? Vilken av cheferna har bestämt det? Något för tidningen att kolla upp... **0457.**

■ När ska yrkesskolan börja laga mat som går att äta?! **0457.**

■ Vilken skillnad på priset av den nya Mumin-muggen 21.90 e och i Sverige 169 sek. Varför denna stora skillnad? **040.**

■ Hej du som inte går på lantis! Enformiga middagar du måste ha med enbart kott eller grillad fisk. För på något annat sätt kan du inte fixa till fisken utan jordbrukets hjälp. Smaklig måltid! **040.**

■ Nyan ni som är så banbrytande med mycket, kan ni inte ”please” införa pristvång på fordonsannonserna i torget? Säljer man något så måste det vara pris?! **0457.**

■ Lycka till med arbetet för bättre skolmat Sabina! Behöver bara läsa innehållsförteckningen på Keiju för att förstå att det inte är människoföda! **0457.**

■ Det är ”synd” om alla som har pengar och tillgångar, typ aktier...oj vad det oroas och suckas och pratats om hur pengarna ska räddas från den stygga lågkonjunkturen! Själv är jag lycklig, kontot tomt och höstsolen värmer mitt ansikte! **H från pengar är int allt!**

■ Salutare! Varma höst hälsningar till Elisabeth Fältklint och Radu Cristescu. Lycka till Susanne Karlsson. **Kram Sophie, Mihaila, Ioan och Gabriela från Rumänien.**

■ Nu är det svårt att vänta på grönt ljus vid Nabben! Folk står bakom röda 30sek och om det blir inte grönt då kör man mot de röda. Har sett bara idag 3x. Typiskt åländsk bilism. **Mvh finni...!**

■ Vill tacka Jhonny på Eckerö för alltid lika vänligt och glatt bemötande. **Vi från BP fritidskassan.**

■ Hör du Morr, var har du fått det ifrån att hundar inte får gå lösa? Hund jagar katt upp i träd, sen över hela vår gård. Du ljuger! >Håll katten i koppel du! **Hundägare x 2.**

■ Visst skulle det kunna anordnas singelträffar på Åland! Man kan kalla dessa träffar för släkträffar! **H från släkten är värst.**

■ Vad gör man när bara maken spelar på datorn eller tvn. Är handikappad sen 5 år tillbaka. **Hilda.**

■ Vad är det för vits att förstöra museet i Jomala?! Det är nog helt otroligt att man inte kan förstå mera än det. **040.**

■ Fy vad livet kan vara grymt

och orättvist. Mina tankar finns hos Stefan och Lenitas barn...är det faktiskt en mening med allt här i världen?? **0457.**

■ Visst är NIM-projektet att kasta pengar i sjön! Pengar som kunde ha använts bättre. Inte till sådant som redan finns. **0400.**

■ Skolnämnden kan skita ner sig. **Elev.**

■ Dagens taggigaste ris till de personer som har bestämt att skolorna ska servera salt lös mat, oätligt margarin och odrinkbar mjölk. Min dotter kan inte äta något i skolan längre. Vart tog sunt förnuft vägen? Vem är ansvarig för det här? **0457.**

■ Fint av Viking line att servera kransvatten i restaurangen på Rosella. Det är annat än Eckerölinjen som bara har vatten på flaska. **040.**

Dagens MMS-bild

■ Pinknödlig palsternacka. Från 0400.

NYANS ROS

... till **Nya Åland** för att ni har bilder på er hemsida och bra bilder från travgalan. **0457.**

... till **Simon Johansson** i lusses 2e för att han har en unik och härlig personlighet. **0457.**

... vill jag ge till mina före detta arbetskamrater **Gullan, Katarina, Barbro** och **Nisse** för att ni så storslaget överraskade mig på min födelsedag med korgen fylld av läckaste bakverk, kaffe, blommor och sång. Tackar och bockar gör **Börje Österlund.**

... till **personalen** på Soltuna för en lyckad personalfest fredagen den 10.10, maten såväl som servicen var suverän! Rosar gör **Texas Line Dancers.**

... till **hemservicepersonalen** och **socialsekreteraren** för initiativtagandet och arrangemanget av De Äldres Fest. Ett varmt tack riktas även till **alla gäster, Lemlandsflickorna, de fyra dansstjerna, Elzbieta Söderlund, kommunidirektören, Folkdansarna på Åland, Ålands Accordion Club, kockarna och servitörerna, Leena Westerlund** samt alla sponsorer till lotteriet. **Kommunfullmäktige i Lumparland.**

... till de **anställda** vid Mariehamns flygfält (Finavia och Air Åland) för en intressant, rolig och givande prao. **H. Praktikanten.**

... till **Sari** på posten som ordnade tv-licensen och verkligen visade vad kundservice innebär! Ha en riktigt bra fortsättning på hösten!

... till **arbetsgruppen** för spelmansstämman på Kökar och tack för en jättetrevlig kväll och jättegoda mat & dryck den 11.10. En ros också till **Pia & Petri** som fixade den goda maten. En ros också till **Kökars röster + alla** som sjöng & spelade under kvällen. Trevlig höst önskar **Vi som var där.**

HÄLGE

ZITS

” Vi klamrar oss fast vid en förlegad illusion istället för att tänka nytt.
KENNETH MYNTTI I VASABLADET, OM SVENSKAN I FINLAND

ledare

Nina Fellman
Epost: nina.fellman@nyan.ax
Telefon: 528 441

Näst sista ordet Patrik Dahlblom

Världsmusik i vilosalongen

Den som pendlar över Ålands hav hittar sina rutiner.

Ett speciellt bord i kafeterian eller en fåtölj i sittsalongen blir snabbt ens egendom, och om någon annan satt sig där när man kommer ombord blir man smått irriterad.

På Ålandsfärjan satt jag till vänster längst bort i sittsalongen. Där fanns ett eluttag och där pluggade jag in min dvd-spelare när jag reste ensam. Med litet tur kunde jag se en film, shoppa och äta mina köttbullar innan vi kom i land.

Det var mycket nojs i messpalterna om Rosella när hon sattes in på Kapellskär-Mariehamn. Jag var nöjd när jag hittade sittsalongen med ett behändigt eluttag längst fram till vänster, under tv:n.

Men den platsen var alltid upptagen när jag steg ombord i Mariehamn. Det var alltid medelålders nysvenskar som satt där och de hade uppenbarligen shoppat och ätit färdigt på utresan från Kapellskär.

Så försynt är jag att jag inte vill be någon flytta på sig för att jag skall slippa tåra på en dvd-spelares begränsade batterikraft. Och vad vet jag, de här herrarna har säkert sina personliga skäl till att de vill sitta på just de platserna.

Häromveckan, när jag skulle ta dagsturen till Mariehamn, hoppade jag raskt av bussen och ställde mig längst fram vid biljettkontrollen. Nu hade jag pole position i jakten på den bästa fåtöljen. Men efter en stund var det väldigt trångt framför avspärningarna. Ett stort sällskap nysvenskar ville också komma först ombord före massorna.

Sedan blev det bråttom. Jag var inte först igenom spärarna, men jag höll god fart längs gången tills jag hamnade bakom ett äldre par som inte hade lika bråttom. Jag ville inte vålda mig förbi dem, men andra och smidigare resenärer hittade luckorna som jag inte såg.

Och banne mig, när jag kom till sittsalongen var min plats upptagen. Fåtöljerna står två och två i tre rader, och folk som hade satt sig ensamma på en fåtölj lade snabbt en väska på den tomma platsen bredvid sig. En klassisk strategi, man frågar ogärna om en stol är ledig.

Men längst fram i mitten var det tomt. Jag slängde mig ner och såg att avståndet till eluttaget var för långt för min dvd-adaptar. Men okej, batteriet räcker kanske och det verkar vara så mycket folk ombord att det är lika bra att sitta här.

Ungefär på den tid som det tog att tänka den tanken hade sittsalongen fyllts av sällskapet som jag hade trängts med i terminalen. Och det blev den livligaste resan jag någonsin varit med om i en sittsalong. Folk sprang fram och tillbaka till den stora väskhögen vid fönstren med taxfree - många snusstockar - barn lekte och ropade, vuxna pratade högt och glatt, medhavda matsäckar konsumerades och kvinnan i fåtöljen till höger slog på mobiltelefonens högtalare och lyssnade på det som vi kallar världsmusik. Högt.

I det här sällskapet var jag en främmande fågel, och ingen hade räknat med min snabba positionering

En äldre gentleman satte sig på fönsterbrädet framför mig och såg på mig som om jag borde ha vett att ge honom min plats. Men jag stannade kvar och njöt efter en stund av myllret som till en början med kändes som kaos.

Kapellskärsfärjan – en fläkt av stora världen. Vem hade trott det? Men pricka in turen på lördag eftermiddag.

Politisk agenda när näringslivet har visioner

Dyra visioner. Ålands handelskammare med vd Daniel Dahlén kommer med många intressanta förslag för näringslivet på Åland. De flesta ska dessvärre samhället pytsa fram pengarna för.
Foto: FREDRIK TÖRNROOS

Nya organisationer, ett forskningsinstitut, mer resurser till lagberedningen, mer resurser för näringslivet på näringsavdelningen.

Detta är bara några exempel ur den önskelista Ålands handelskammare lämnar i sin rapport Affärsplan Åland.

Låt oss inledningsvis konstatera; detta är en bra rapport. Den är klar och redig och tydlig med sina målsättningar. Den är en utmärkt utgångspunkt för framtida diskussioner just för att den sätter sig som ett fiskben i halsen med flera kontroversiella och obehagliga krav.

Samtidigt är den naturligtvis en partsinlaga för det åländska näringsliv som organiseras i Ålands handelskammare, och det blir närmast lite gulligt när vd **Daniel Dahlén** i en intervju i Nya Åland hävdar att detta inte är politik.

Självklart är det politik, i sin högsta potens. Handelskammaren försöker, på ett professionellt och genomtänkt sätt, styra samhällsutvecklingen i en viss för dem gynnsam inriktning, ofta med argumentet att det som är bra för näringslivet är bra för Åland. Det är fullt legitimt att göra så, men det är ingalunda en opolitisk högre makt som står vid spakarna.

Så till innehållet. Allra bäst är de delar av rapporten där man går ner på detaljnivå, där man faktiskt kan visa på hur beviljandet av näringsrätt kan förbättras och tydliggöras, eller vilka områden näringslivet finner det intressant att satsa på (sjöfart och teknik).

Intressant läsning är det också när man i rapporten berättar om vilka infrastrukturella åtgärder handelskammaren anser att landskapet ska vidta. Det är nämligen där den politiska agendan (därmed inte sagt att den är odelat partipolitisk) vidtar.

Här några exempel:

1. "Den obalans som råder mellan skrivningar och satsningar på primärnäringsarna samt motsvarande gällande det övriga näringslivet inom landskapet måste åtgärdas."

I klartext vill man föra över resurser på näringsavdelningen från jordbruket till näringslivet. En politiskt mycket het potatis.

2. Om lagstiftningen: "Genom en samhällsreform skapas större möjligheter att få organisationer som klarar av att leva upp till de ökade lagstiftningskraven."

Här har vi ytterligare ett krav på mer resurser för rådgivning till näringslivet. Vilka dessa organisationer är eller hur de ska finansieras sägs inte i rapporten.

3. "Näringsrätten ses över och revideras." Jo, jo, men hur?

4. "Incitament skapas för att stimulera utbyggnaden av mobilt bredband över hela landskapet."

Incitament brukar betyda pengar. Gissningsvis är det samhället som ska stå för incitamenten.

5. "Långsiktiga mål får inte äventyras beroende av vilken politisk majoritet som innehar regeringsmakten." "Detta kan uppnås genom införande av näringslivskonsekvensanalys..." "Planen bör vara en bred överenskommelse mellan landskapsregeringen och handelskammaren, undertecknad av såväl den politiska majoriteten samt den politiska minoriteten."

Här tar handelskammaren ett steg längre och vill bli en part i den politiska beslutsprocessen. Är man då beredd att ta på sig

krav på medverkan och att leva upp till givna investeringslöften om konjunkturer skulle vända inom en prioriterad bransch?

Riktigt svårt blir det när man i rapporten kommer fram till skattetryck och offentlig sektor. Kommunalskatten ska inte helt oväntat sänkas till 13 % och "kommunala avgifter säkerställas så att de inte överstiger kostnaderna". Tänk bara, att ingen kommit på det förut! Uppenbarligen vet handelskammaren något som ingen politiker eller tjänsteman ute i kommunerna vet, eftersom det är precis det man i kommunerna kämpat med i årtal. Samtidigt avslutas rapporten med att "Upplevd offentlig service ska kvarstå vid dagens nivå" samt att "ett rikt utbud av tjänster är nödvändigt och bör liksom vår och omsorg hålla hög kvalitet."

Ok. Gärna skulle man ju höra fler detaljer om hur detta ska åstadkommas med mindre pengar och färre personal. Annars låter det förbryllande likt politisk valreklam:

Mer av allt, men mest till oss. Och staten betalar.

Nina Fellman

KOMMENTERA LEDAREN PÅ

nyan.ax

Nya Åland

Grundad 1981.
Utkommer måndag, tisdag, onsdag, torsdag, fredag och lördag.
Medlem av Tidningarnas förbund.
Kontrollerad upplaga 2007:
7.285 ex.

FÖRLÄGGARE
Nya Ålands Tidningsaktiebolag
ADRESS
Pb 21, 22101 MARIEHAMN
Uppgårdsvägen 6
Öppet mån-fre kl 8.30-16.15
KONTAKTER
Tfn (018) 23 444 (kl 8.30-16.15)
Nyhetsstips: Ring, skicka SMS eller MMS 0457 323 4444
e-post: redaktion@nyan.ax
Nya Ålands hemsida
www.nyan.ax

Annonsavdelning och administration: fax (018) 23 450
Redaktion: fax (018) 23 449
DISTRIBUTION
Vid utebliven tidning ring Posten tfn 22 777 vard kl 7-14 övriga tider telefonsvarare.
Nya Åland: tfn 23 444 vard kl 8.30-16.15.
REDAKTIONEN
Chefredaktör & ansvarig utgivare: Nina Fellman
tfn (018) 528 441
nina.fellman@nyan.ax

Nyhetschef:
Anna Björkroos/Malin Tillström
tfn (018) 528 442
redaktion@nyan.ax
Arkiv: Marita Smeds
tfn (018) 528 465
arkiv@nyan.ax
Familjeredaktör:
Kiki Alberius-Forsman
tfn (018) 528 451
Kulturredaktör: Jan Kronholm
tfn (018) 528 466
kultur@nyan.ax

Sportchef: Johan Larsson
tfn (018) 528 462
sport@nyan.ax
ANNONSAVDELNINGEN
Delice Lindegren
tfn (018) 528 457
annons@nyan.ax
ADMINISTRATION
VD: Stefan Norrgrann
tfn (018) 528 447
stefan.norrgrann@nyan.ax
Ekonomichef:
Karin Lindqvist tfn (018) 528 446

Prenumerationer:
Margareta Sävstrand
tfn (018) 528 443
prenumeration@nyan.ax

TRYCKERI Consa Print AB,
Mariehamn, ISSN 0359-1414

PRENUMERATIONSPRISER
1.7.2008
Fortlöpande helår..... 189 €
halvår..... 100 €
kvartal 51 €

Publiceringsdag	Efter text & mindre annonser	Annonsstorlekar 600 mm	Färgannonser
Månd	fre kl 12	tor kl 14	tor kl 14
Tisd	mån kl 12	fre kl 14	fre kl 14
Onsd	tis kl 12	må kl 14	må kl 14
Torsd	ons kl 12	tis kl 14	tis kl 14
Fred	tor kl 12	ons kl 14	ons kl 14
Lörd	tor kl 14	tor kl 12	tor kl 12

Torget: onsdagar kl 12.00.
Tel. 0600-9-1219. 5,05 € + Ista

Kartorna i Nya Åland är publicerade med tillstånd av Lantmäteriverket. © lantmateriverket, tillstånd nr 364.

M:HAMN 02.45 L ¹⁾	ÅBO → 07.00/08.15 ¹⁾	M:HAMN → 13.35	M:HAMN 04.25	STOCKHOLM → 09.30/17.00	M:HAMN → 23.45
13.45	→ 19.15/20.15	→ 00.45 L	13.45 1)	→ 18.15/19.15 ¹⁾	→ 02.40 L
			00.50 L	→ 06.10/07.10	→ 13.35
M:HAMN 23.55	H:FORS → 09.55/17.00	M:HAMN → 04.15			L = Långnäs

Passagerare med el. utan fordon skall vara på plats i check-in sen, 30 min före avg., varefter incheck, bilj. försäljning, ej kan garanteras

1) Reservation för charteravgång på Galaxy 9-15.10. Kontakta vår resebutik för information

www.tallinksilja.fi
Torggatan 14, tel 16 711 eller 06001 74552 alla dagar kl. 08.00-21.00 (1,64€/besvarat samtal + alltid lna/msa)

TALLINK Check-in senast 30 min. före avgång	
Sthlm - Mariehamn - Tallinn	
18.00 - 00.50	01.00 - 10.00
10.00 - 05.00	04.50 - 18.00
Torgg. 14 • www.tallinksilja.fi tel 16 711 el. 06001 74552 (1,64€/besvarat samtal + alltid lna/msa)	

ÅLANDSTRAFIKEN tom 23.12-08

MARIEHAMN-KAPELLSKÄR

Måndag-lördag		Söndag	
MAR	KAP	MAR	KAP
08.00	09.15	12.00	13.15
16.00	17.30	18.30	19.30
15.30	12.00	17.30	14.00
22.00	19.00	23.00	20.00

Buss Sto-Kap avg från Cityterminalen 1h 50 min före fartygets avg. Buss Norrtälje-Kapellskär ca 45 min före fartygets avg. Aven buss Kap-Sto (färdtid ca 1h 20 min) efter fartygets ank. Bussen går via Norrtälje.

Endast direkt bussanslutning till Uppsala från Rosellas ank. till Kapellskär kl 17.30* samt till Rosella avg. kl 12.00*. Bussen avgår kl 10.15* från Uppsala. Hjalmar Brantingsgatan/Tycho Hedéns väg. *Söndagar från 21/9 ansl. till Rosellas ank. kl 19.30 samt avg. kl 14.00. Bussen avg. kl 12.15.

ÅLAND-STOCKHOLM dagligen			ÅLAND-FINLAND dagligen		
ÅLAND	STOCKHOLM		ÅLAND	ÅBO	H:FORS
01.10 L	06.30		03.30 L	07.35	
04.35 M	09.40		14.25 M	19.50	
09.55 M 1)	15.30		23.45 M		10.00
14.25 M	18.55		14.10 M	08.45	
14.10 M	07.45		01.00 L	21.00	
23.35 M	16.45		04.25 M	17.30	
07.45 M	18.00 1)				
03.20 L	20.10				

1) Reservation för charteravgång. Kontakta vår resebutik för information. M=Mariehamn L=Långnäs

Biljettförsäljning, incheckning och ombordstigning avslutas 10 min. före ord. avgång. Bokad bil skall vara incheckad och klar att köras ombord senast 30 min. före ord. avgång.

BUSS: transfer med Sundsvits, Mariehamn (Storgatan 2)-Långnäs 1h före avgång. Aven Långnäs-Mariehamn alla avgångar, 12 EUR/person.

VIKING LINE Storgatan 2, tel 260 11, bokn. 262 11 www.vikingline.ax

Njut av vårt läckra Viltbord!

3/10 - 20/11 serverar vi Viltbord ombord. Gör en kryssning för den goda smakens skull och njut av läckerheter som hjort, älg, vildand, rotfukter, bär och svamp!

Viltbordskryssning 25 € inkl. viltbord, buss från Mariehamn + båtresa t/r

Turlista 8/9 2008-11/1 2009 (lokala tider)

Från Eckerö	alla dagar	13.30	18.30	fre-mån även 8.30	Extraturer: Från Eckerö tors 16/10 kl. 8.30. Från Grisslehamn tis 23/12 kl. 20.00. Ej trafik 24-25/12, samt 1-5/1 2009.
Från Grisslehamn	alla dagar	10.00	15.00	tors-sön även 20.00	

Buss: Till Stockholm från alla båtankomster. 8.30-turen via Cityterminalen. Från Stockholm Tekniska högskolan 2 h före alla båtavgångar. Till Uppsala 13.30- och 18.30-turen. Från Uppsala Hjalmar Brantingsgatan (Willys) kl. 8.00 och 13.00 till 10- resp. 15-turen. Från Mariehamn, Bussplan 1 h före båtavgång. Till Mariehamn efter båtankomst.

Bokning tel. 28 300, växel 28 000. Grisslehamn 0175-258 00. Bokning även på www.eckerolinjen.ax

Torggatan 2, 22100 Mariehamn

Ta en paus...

Alla dagar	M:hamn	Sthlm
	10:00	15:45
Sönd-Tisd	Sthlm	M:hamn
	18:00	02:00
Onsd-Lörd	Sthlm	M:hamn
	18:00	03:30

Bokning tel 28 040 www.birka.se

STADSBUSSEN

Busstrafiken fr.o.m. 18.8

Måndag - fredag

06.50	AB		15.10	ABCD
07.20	ABCD		15.40	ABCD
07.50	ABCD	lörd	16.10	ABCD
08.20	ABCD	B	16.40	ABCD
08.50	ABCD	A	17.10	ABCD
09.20	ABCD	B	17.40	AB
09.50	AB	A	18.20	B
10.20	AB	B	18.50	A
10.50	AB	A	19.20	B
11.20	AB	B	19.50	A
12.10	AB	-	20.20	B
12.40	AB	B	20.50	A
13.10	AB	A	21.20	B
13.40	AB	B	21.50	A
14.10	AB	A	22.20	B
14.40	AB	B	22.50	A

A = norrut, motsols B = söderut, motsols
C = norrut, medsols D = söderut, medsols

ONSDAG 15 OKTOBER 2008

dagens ålänning

"Vi stannar alltid ändå"

Jenni Julkunen och Kati Kenttä har just lassat en soffa på en släpvagn när de blir dagens ålänningar. De är "nästan släkt": Katis brors fru är Jennis syster. De bor båda i Mariehamn men kommer från Uleåborg.

-Jag flyttade till Åland för sju år sedan då min man fick jobb här. Jag har jobbat på Chips men har varit hemma flera år nu, säger Kati.

Jenni studerar till närvårdare men tog paus i studierna.

-Jag fick jobb som närvårdare här och har här ett halvt år nu.

Och den nyinköpta soffan då?

Den är Jennis.

-Vi hade ingen soffa och behövde en.

Fick du lägenhet genast då du kom hit?

-Jo, det var inget problem.

Vad gör ni på fritiden?

-Vi umgås med kompisar, motionerar och går gärna på vattengympa, säger Kati.

Fyndat. Kati Kenttä och Jenni Julkunen har köpt soffa till Jennis hem.

Du har bott på Åland i sju år nu. Trivs du?

-Jag trivs för det mesta, men har ganska ofta hemlängtan.

Tänker du stanna här resten av livet?

-Nej, nej, absolut inte. Min man och jag har sagt många gånger att vi skall flytta, men

stannar alltid ändå.

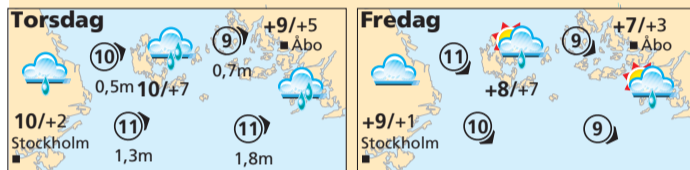
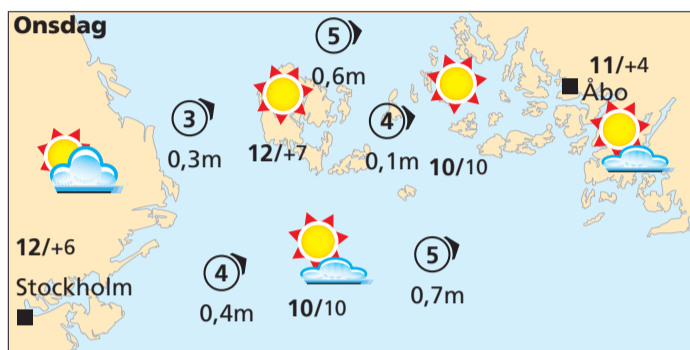
Vem vill ni hälsa till?

-Till alla som känner oss.

Text och foto:

KARIN ERLANDSSON
karin.erlandsson@nyan.ax
tfn 528 467

vädret

I går kl 15	temp.	moln.	Max/min temp. 7.10 - 14.10. klo 9
Jomala	12	☀☁	max. datum min. datum
Åbo	11	☁☁	Jomala +14,7 11.10. -0,3 8.10.
Helsingfors	11	☁☁	Åbo +12,7 10.10. -1,5 8.10.
Stockholm	13	☁☁	H:fors +13,6 7.10. +1,6 9.10.

För ett år sedan	temp.	moln.
Jomala	12	☀☁
Åbo	11	☀☁
Helsingfors	11	☀☁

Utomlands i går		
Köpenhamn	15	Madrid 21
Oslo	13	Rom 23
Bryssel	16	Aten 23
Moskva	10	Las Palmas -
London	15	Phuket 32
Paris	17	Peking 25

METEOROLOGISKA INSTITUTET

Värdertjänsten Tel.0600 10600 3,95 /min +Isa

dagens rätt

Hemlagade fiskpinor

3-4 portioner potatismos
1 tsk senap, osötad
1 pkt torskfilé, fryst, 400 g
1 tsk salt
1 ägg
4-5 msk ströbröd
0,5 tsk curry

Gör potatismos på vanligt sätt och smaksätt med senap. Halvtina fiskblocket, t ex i mikro, och skär det sedan i ca 2 cm breda skivor. Strö över saltet. Vispa sönder ägget på en tallrik. Doppa fiskbitarna i ägget och vänd dem sedan i ströbrödet blandat med curry. Hetta upp lite smör eller margarin i en stekpanna och stek fiskpinarna runt om tills de får vacker färg. Servera med mos och någon grönsak.

TIPSA 0457 313 4444

MESSA 0457 323 4444

RING 018 23444

HÖSTNYTT
almedahls
Brickor, skärbräden, underlägg, kuddar m.m.
Välkommen in!
BIO MARK
Torggatan 1 tel./fax. 13 174
Öppet: vard 10-17, lörd 10-14

STOPPA KNARKET VID GRÄNSEN
RING IN TIPS
0800 14600
Samtalet är gratis
Du får gärna ringa anonymt

Kom och prova på
NYHETEN SKIKE
Friskvårdsdagen
den 18 oktober
kl. 11-15
på Wiklöf Holding Arena
15 cm hjul
tel/fax 14 950
Skarpansv 28
Öppet: må-fr 9-17
lör 10-14

Ordning och reda
Mari garderober
Från 216€
310€
50 cm från 110€
60 cm från 117€
MÖBEL-City
G. Godbyvägen. Tel 21 165, fax 19 544
Öppet: måndag-fredag 8.30-17, lördagar 10-14

HESTRA JOB
Arbetshandske Krypton
Halvfodrad för grova arbeten
3,75
HOLMBERGS
TEKNIK • KVALITET
Godbyvägen tfn 23 555 www.holmbergs.ax

Jakttider
Hagelpatroner
fr. 0,36/st
Knipvettar åter i lager
Signalväst för älgjakten KOM IN OCH TITTA!
Ps! De populära Janus underställen har kommit in igen!
SUNES
Jakt & Frifrid
Norrågatan 1. Tel. 15 750